

BURMISTRZ MIASTA MOŃKI

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
PROJEKTU ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY MOŃKI**

MOŃKI 2023 r.

Spis treści

1. Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami.....	3
1.1. Podstawa prawna i zakres opracowania.....	3
1.2. Powiązania opracowywanego dokumentu z innymi dokumentami i opracowaniami	3
1.3. Ustalenia i główne cele zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	11
1.4. Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy.....	16
1.5. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania	16
1.6. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko	16
1.7. Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym	16
2. Istniejący stan środowiska.....	22
2.1. Położenie fizyczno-geograficzne.....	22
2.2. Budowa geologiczna	22
2.3. Wody powierzchniowe.....	22
2.4. Wody podziemne	23
2.5. Klimat	24
2.6. Warunki glebowe	25
2.7. Surowce mineralne	25
2.8. Środowisko przyrodnicze.....	26
2.9. Obszary i obiekty prawnie chronione.....	27
2.10. Fauna i flora	27
2.11. Krajobraz	28
2.12. Dziedzictwo kulturowe	28
3. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu.....	28
4. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem	29
5. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.....	31
6. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu.....	32
7. Oddziaływanie ustaleń projektu na środowisko.....	32
8. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko	37
9. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.....	38
10. Materiały źródłowe	39
Załącznik	40

1. Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami

1.1. Podstawa prawna i zakres opracowania

Podstawę opracowania zmiany studium stanowią:

1. 1. Uchwała Nr XXIV/205/20 Rady Miejskiej w Mońkach z dnia 8 września 2020 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Mońki;
2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Mońki, uchwalonym uchwałą IV/32/98 Rady Miejskiej w Mońkach z dnia 29 grudnia 1998 r., zmienionym uchwałami Nr XXVII/130/08 Rady Miejskiej w Mońkach z dnia 20 października 2008 r., Nr XXIV/199/12 z dnia 30 października 2012 r., Nr XLI/328/14 z dnia 14 marca 2014 r., Nr XIX/141/16 z dnia 13 maja 2016 r., Nr XXVII/194/16 z dnia 29 listopada 2016 r., Nr XXXII/222/17 z dnia 30 marca 2017 r., Nr XXXV/234/17 z dnia 29 czerwca 2017 r., Nr II/22/18 z dnia 12 grudnia 2018 r., Nr XIV/113/19 z dnia 18 października 2019 r., Nr XXXII/271/21 z dnia 7 maja 2021 r. oraz Nr XXXVI/310/21 z dnia 26 października 2021 r.

Prognozę oddziaływania na środowisko do projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Mońki opracowano zgodnie z art. 51 ust. 2 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1094, 1113, 1501, 1506.).

Celem prognozy jest wykazanie w jaki sposób i w jakim zakresie ustalenia projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Mońki wpłyną na środowisko. Ze względu na dużą złożoność zjawisk przyrodniczych, ograniczony zakres rozpoznania środowiska oraz ogólny charakter dokumentów planistycznych, ocena potencjalnych przekształceń środowiska wynikających z projektowanego przeznaczenia terenu ma formę prognozy.

Do pozostałych celów realizacji prognozy zalicza się:

- a) wyeliminowanie jeszcze na etapie sporządzania zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Mońki ustaleń sprzecznych z zasadami zrównoważonego rozwoju analizowanego obszaru i jego otoczenia,
- b) ocenę skutków oddziaływania na środowisko zmian przyjętych w zmianie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,
- c) ocenę na ile ustalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego pozwolą na zachowanie istniejących wartości zasobów środowiska, na ile wzbogacą lub odtworzą obniżone, czy też zdegradowane wartości oraz w jakim stopniu spotęgują lub osłabiają istniejące zagrożenia, a także na ile stwarzają możliwość pojawienia się nowych szans dla ukształtowania wyższej jakości środowiska.

Zakres i stopień szczegółowości „prognozy” został uzgodniony przez:

- Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku pismem z dnia 7.11.2023 r., znak: WPN.411.1.45.2023.MS2,
- Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Mońkach - Uzgodnienie Nr NZ.0523.1.2023 z dnia 10.11.2023 r.

1.2. Powiązania opracowywanego dokumentu z innymi dokumentami i opracowaniami

Opracowywany dokument ma powiązania z niżej wymienionymi opracowaniami i dokumentami:

- Dyrektywą 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającą ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz. U. UE L z dnia 220 grudnia 2000 r.) tzw. Ramową Dyrektywą Wodną,
- Pakietem klimatyczno-energetycznym (przyjętym przez Komisję Europejską w grudniu 2008 r.),
- Strategicznym planem adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030,
- Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego (Uchwała Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 r.),
- Programie Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego do 2030 roku,
- Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
- Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej,
- Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2016-2022,
- Opracowaniem ekofizjograficznym sporządzonym na potrzeby „projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Mońki”,

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Mońki uchwalone uchwałą IV/32/98 Rady Miejskiej w Mońkach z dnia 29 grudnia 1998 r., zmienionym uchwałami Nr XXVII/130/08 Rady Miejskiej w Mońkach z dnia 20 października 2008 r., Nr XXIV/199/12 z dnia 30 października 2012 r., Nr XLI/328/14 z dnia 14 marca 2014 r., Nr XIX/141/16 z dnia 13 maja 2016 r., Nr XXVII/194/16 z dnia 29 listopada 2016 r., Nr XXXII/222/17 z dnia 30 marca 2017 r., Nr XXXV/234/17 z dnia 29 czerwca 2017 r., Nr II/22/18 z dnia 12 grudnia 2018 r., Nr XIV/113/19 z dnia 18 października 2019 r., Nr XXXII/271/21 z dnia 7 maja 2021 r. oraz Nr XXXVI/310/21 z dnia 26 października 2021 r.
- Program Ochrony Środowiska miasta i gminy Mońki do 2014 r.,
- Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Mońki 2007-2013 r.,
- Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gm. Mońki,

Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz. U. UE L z dnia 22 grudnia 2000 r.) tzw. Ramowa Dyrektywa Wodna

Dyrektywa ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej, porządkująca i koordynująca istniejące europejskie ustawodawstwo wodne. Określa zasady, które mają powstrzymać pogarszanie się stanu wód w Unii Europejskiej (UE) i osiągnięcie dobrego stanu europejskich rzek, jezior i wód podziemnych do 2015 r. Celami dyrektywy są w szczególności:

- ochronę wszystkich wód (powierzchniowych, podziemnych, śródlądowych i przejściowych),
- przywrócenie ekosystemów w tych częściach wód i w ich pobliżu,
- zmniejszenie poziomu zanieczyszczenia części wód,
- zapewnienie zrównoważonego wykorzystania wód przez osoby fizyczne i przedsiębiorstwa.

RDW ustanawia system zarządzania zlewniowego, niezależny od podziału administracyjnego krajów członkowskich, jak również w przypadku zlewni transgranicznych wymaga współpracy sąsiadujących państw. Według RDW w celu właściwego gospodarowania wodami wymagany jest aktywny udział wszystkich zainteresowanych stron. Dyrektywa zapewnia redukcję oraz kontrolę zanieczyszczeń i równowagę wykorzystanie wody z ochroną środowiska. W celu realizacji jej ustaleń zostały opracowane plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy oraz program wodno-środowiskowy kraju.

W obowiązujących dla terenu województwa podlaskiego planach gospodarowania wodami, z 314 JCWP rzecznych znajdujących się w całości lub w części na terenie województwa 113 JCWP uznanych zostało za niezagrażone nieosiągnięciem celów środowiskowych, natomiast większość – 64% (201 JCWP), wskazano jako zagrożone. W przypadku jezior 44% tj. 27 JCWP, uznano za niezagrażone nieosiągnięciem celów środowiskowych, a 56% (34 JCWP) jako zagrożone. W przypadku JCWPd żadna nie została uznana za zagrożoną nieosiągnięciem celów środowiskowych.

Pakiet klimatyczno – energetyczny (przyjęty przez Komisję Europejską w grudniu 2008 roku)

Pakiet z 2020 r. stanowi zbiór wiążących przepisów, które mają zagwarantować, że UE osiągnie swoje cele w zakresie klimatu i energii do 2020 r.

W pakiecie określono trzy najważniejsze cele:

- ograniczenie o 20 proc. emisji gazów cieplarnianych (w stosunku do poziomu z 1990 r.)
- 20-procentowy udział energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii w UE
- zwiększenie o 20 proc. efektywności energetycznej.

Cele te zostały określone przez przywódców krajów UE w 2007 r., a w 2009 r. przyjęto przepisy w tym zakresie. Są to równocześnie główne cele strategii „Europa 2020” na rzecz inteligentnego, trwałego i sprzyjającego włączeniu społecznemu wzrostu gospodarczego.

Zapisy przyjęte w zmianie studium nie wiążą się z realizacją istotnych emiterów gazów cieplarnianych i nie są w znaczący sposób powiązane z celami pakietu klimatyczno-energetycznego.

Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

Głównym celem Planu jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmieniającego się klimatu. W dokumencie wskazano priorytetowe kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć do 2020 roku w najbardziej wrażliwych na zmiany klimatu obszarach, takich jak: gospodarka wodna, rolnictwo, leśnictwo, różnorodność biologiczna, zdrowie, energetyka, budownictwo i gospodarka przestrzenna, obszary zurbanizowane, transport, obszary górskie i strefy wybrzeża.

Działania te, podejmowane zarówno przez podmioty publiczne, jak i prywatne, będą dokonywane poprzez realizację polityk, inwestycje w infrastrukturę oraz rozwój technologii. Obejmują one zarówno przedsięwzięcia techniczne, takie jak np. budowa niezbędnej infrastruktury przeciwpowodziowej i ochrony wybrzeża, jak i zmiany

regulacji prawnych, np. w systemie planowania przestrzennego ograniczające możliwość zabudowy terenów zagrożonych powodzią.

Strategia wpisuje się w ramową politykę Unii Europejskiej w zakresie adaptacji do zmian klimatu, której celem jest poprawa odporności państw członkowskich na aktualne i oczekiwane zmiany klimatu, zwracając szczególną uwagę na lepsze przygotowanie do ekstremalnych zjawisk klimatycznych i pogodowych oraz redukcję kosztów społeczno-ekonomicznych z tym związanych.

Zmiana studium dotyczy w części terenów wiejskich. W związku z zależnością od pogody są one szczególnie wrażliwe na zmiany klimatu. (Fakt ten wskazuje na konieczność podjęcia działań adaptacyjnych zarówno w odniesieniu do ochrony ludności w sytuacjach kryzysowych jak i niezbędnych dostosowań w produkcji rolniczej i rybackiej.)

Z perspektywy projektowanego dokumentu wyjątkowo istotny jest również kierunek działań 1.5 – adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie. Wskazuje on działania konieczne do przygotowania polskiej przestrzeni do nowych uwarunkowań klimatycznych i zjawisk z nimi związanych. Ich proponowany zakres obejmuje objęcie całego kraju skutecznym systemem planowania przestrzennego zapewniającego właściwe i zrównoważone wykorzystanie terenów, z uwzględnieniem narzędzi informatycznych. Jednocześnie, w sektorze budownictwa konieczne będzie uwzględnienie potencjalnego oddziaływania zjawisk ekstremalnych spowodowanych zmianami klimatu.)

Program ochrony środowiska województwa podlaskiego do 2030 roku (2021 r.)

Program ochrony środowiska województwa podlaskiego jest narzędziem realizacji polityki ochrony środowiska na terenie województwa podlaskiego. Działania ujęte w Programie mają na celu sukcesywną poprawę stanu środowiska w województwie oraz racjonalne gospodarowanie jego zasobami przy uwzględnieniu potrzeb ciągłego rozwoju społeczno-gospodarczego. Działania te mają przyczynić się także do ograniczania negatywnych skutków zmian klimatu oraz negatywnego wpływu zanieczyszczeń na środowisko naturalne.

W programie znalazł się opis przyczyn odpowiedzialnych za obecny stan środowiska i charakterystyka wpływu środowiska na życie gospodarcze i społeczne. Stan środowiska został oceniony przy uwzględnieniu dziesięciu obszarów interwencji:

1. Ochrona klimatu i jakości powietrza.
2. Zagrożenia hałasem.
3. Pola elektromagnetyczne.
4. Gospodarowanie wodami.
5. Gospodarka wodno-ściekowa.
6. Zasoby geologiczne.
7. Gleby.
8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.
9. Zasoby przyrodnicze.
10. Zagrożenia poważnymi awariami.

Na podstawie oceny stanu środowiska i dokumentów rządowych i regionalnych wyznaczono w Programie szereg celów:

1. Ochrona klimatu i jakości powietrza:
 - spełnienie wymagań w zakresie jakości powietrza,
 - adaptacja do zmian klimatu,
 - ograniczenie emisji gazów cieplarnianych,
 - ograniczenie zanieczyszczenia świetlnego,
 - monitoring zanieczyszczenia świetlnego w celu ochrony człowieka, fauny i flory.
2. Zagrożenia hałasem:
 - poprawa stanu klimatu akustycznego i osiągnięcie stanu braku przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu,
 - zmniejszenie liczby mieszkańców narażonych na ponadnormatywny hałas.
3. Pola elektroenergetyczne:
 - utrzymanie stanu braku przekroczeń dopuszczalnych poziomów.
4. Gospodarowanie wodami:
 - zwiększenie retencji wodnej województwa,
 - racjonalizacja i ograniczenie zużycia wody,
 - przeciwdziałanie skutkom suszy,
 - ochrona przed powodzią,
 - osiągnięcie co najmniej dobrego stanu wód.
5. Gospodarka wodno-ściekowa:

- poprawa stopnia skanalizowania terenów wiejskich,
 - poprawa jakości wody i rozwój sieci wodociągowej.
6. Zasoby geologiczne:
- ochrona złóż kopalin,
 - ograniczenie presji wywieranej na środowisko związanej z wydobyciem kopalin,
 - rekultywacja terenów poeksploatacyjnych.
7. Gleby:
- utrzymanie dobrej jakości gleb i ochrona ich przed degradacją,
 - rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych.
8. gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów:
- redukcja ilości wytwarzanych odpadów, w szczególności niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych,
 - zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie,
 - ograniczenie ilości odpadów komunalnych przekazywanych do składowania,
 - ograniczenie nielegalnego obrotu odpadami.
9. Zasoby przyrodnicze:
- Zachowanie licznych siedlisk i gatunków zagrożonych wyginięciem,
 - zachowanie różnorodności biologicznej i bogatych zasobów przyrodniczych.
10. Zagrożenia poważnymi awariami:
- brak incydentów o znamionach poważnej awarii.

Powyższe cele zostały uwzględnione w treści zmiany studium przy określeniu szczegółowych zasad zagospodarowania terenu.

Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Celem Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami. Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych jest dokumentem strategicznym, w którym oszacowano potrzeby i określono działania na rzecz wyposażenia aglomeracji miejskich i wiejskich, o RLM większej od 2 000, w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków komunalnych. Program koordynuje działania gmin i przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych w realizacji infrastruktury sanitarnej na ich terenach.

Zgodnie z postanowieniami dyrektywy 91/271/EWG warunkami koniecznymi do spełnienia jej wymogów przez aglomerację są:

- Wydajność oczyszczalni ścieków w aglomeracjach odpowiadająca przynajmniej ładunkowi generowanemu na ich obszarze.
- Standardy oczyszczania ścieków w oczyszczalniach uzależnione są od wielkości aglomeracji. Jakość ścieków oczyszczonych odprowadzanych z każdej oczyszczalni jest zgodna z wymaganiami Prawa wodnego i rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. W każdej oczyszczalni zlokalizowanej na terenie aglomeracji powyżej 10 000 RLM wymagane jest podwyższone usuwanie biogenów.
- Wyposażenie aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych gwarantujące blisko 100% poziom obsługi. Oznacza to wyposażenie w sieć kanalizacyjną co najmniej na poziomie:
 - 95% dla aglomeracji o RLM < 100 000,
 - 98% dla aglomeracji o RLM ≥ 100 000.

Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej (2020 r.)

Program został opracowany w związku ze stwierdzeniem w 2018 r. przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (w tzw. „Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie podlaskim, raporcie wojewódzkim za rok 2018”) przekroczenia poziomu dopuszczalnego PM_{2,5} i poziomu docelowego B(a)P. Ponadto Sejmik Województwa Podlaskiego uchwalił nowy Plan Działań Krótkoterminowych dla strefy aglomeracja białostocka ze względu na ryzyko przekroczenia poziomu docelowego B(a)P.

Głównym celem sporządzenia i wdrożenia Programu Ochrony Powietrza jest przywrócenie naruszonych standardów jakości powietrza, a przez to poprawa warunków życia mieszkańców, podwyższenie standardów cywilizacyjnych oraz lepsza jakość życia w aglomeracji. Realizacja zadań wynikających z Programu Ochrony Powietrza ma na celu zmniejszenie stężeń substancji zanieczyszczających w powietrzu w danej strefie do poziomów dopuszczalnych/docelowych i utrzymywania ich na takim poziomie.

Wykaz planowanych działań naprawczych w strefie podlaskiej:

1. Ograniczenie emisji substancji z procesu wytwarzania energii cieplnej dla potrzeb ogrzewania i przygotowania ciepłej wody w lokalach mieszkalnych, handlowych, usługowych oraz użyteczności publicznej w miastach na prawach powiatu, miastach siedzibach powiatów strefy podlaskiej oraz w mieście Łapy .
2. Szczegółowa inwentaryzacja źródeł niskiej emisji – ogrzewania lokali mieszkalnych, handlowych, usługowych oraz użyteczności publicznej w gminach miejskich oraz miasta będących siedzibą gmin miejskowiejskich strefy podlaskiej.
3. Opracowanie i przyjęcie w miastach na prawach powiatu oraz miastach siedzibach powiatów strefy podlaskiej oraz w mieście Łapy szczegółowego harmonogramu rzeczowo-finansowego.
4. Zwiększanie powierzchni zieleni w Łomży.
5. Edukacja ekologiczna.

Na terenie gminy Mońki nie stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 oraz pyłu zawieszonego PM2,5 w 2012 r.

Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2016 - 2022

Gospodarka odpadami w województwie opiera się na wskazanych w planie regionach gospodarki odpadami (RGO). Na obszarze województwa podlaskiego funkcjonują 4 regiony gospodarki odpadami, wskazane w „Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Podlaskiego na lata 2012 - 2017” (Uchwała Nr XX/233/12 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 21 czerwca 2012 r. (WPGO 2012). Odpady komunalne zmieszane, odpady z pielęgnacji terenów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczone do składowania mogą być zagospodarowywane tylko i wyłącznie w ramach danego regionu.

Kierunki działań:

1. Badania w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, w tym m.in. badania dotyczące analizy składu morfologicznego odpadów oraz właściwości fizycznych i chemicznych odpadów.
2. Utrzymanie finansowania inwestycji (m.in. przez instrumenty finansowe) ukierunkowanych na modernizację instalacji przetwarzających odpady komunalne, w tym odpady ulegające biodegradacji selektywnie zebrane, tak aby mogły dostosować się i spełniać wysokie standardy ochrony środowiska.
3. Ograniczenie możliwości finansowania ze środków publicznych inwestycji z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi i pochodzącymi z ich przetworzenia - w przypadku wystąpienia zagrożenia możliwości osiągnięcia wyznaczonych celów do 2020 r. lub w przypadku wystąpienia nadwyżki mocy przerobowych instalacji w regionach gospodarowania odpadami w stosunku do dostępnego strumienia odpadów.
4. Organizowanie i prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych na szczeblu gminnym mających na celu m.in.:
 - 4.1. Podnoszenie świadomości społeczeństwa w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów, w tym odpadów ulegających biodegradacji (ze szczególnym podkreśleniem należytego, tj. racjonalnego planowania zakupów artykułów spożywczych, aby zapobiegać marnotrawieniu żywności).
 - 4.2. Właściwego postępowania z odpadami, w tym odpadami ulegającymi biodegradacji (szczególnie w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych).
 - 4.3. Promowanie prawidłowego sposobu postępowania z odpadami i korzyści z tego wynikające (szeroko pojęte działania edukacyjno - informacyjne skierowane do różnych grup docelowych, w szczególności przedszkolaków, uczniów i studentów, ogółu obywatelu, a także decydentów).
5. Objęcie wszystkich mieszkańców oraz nieruchomości niezamieszkałych systemem zbierania odpadów komunalnych, w tym zbieraniem selektywnym.
6. Zwiększenie asortymentu zbieranych selektywnie odpadów.
7. Zwiększenie ilości PSZOK, w tym modernizacja istniejących punktów oraz budowa punktów w gminach gdzie one nie funkcjonują.
8. Zwiększenie ilości PSZOK, w których funkcjonować będą punkty napraw (przygotowania do ponownego użycia) oraz punkty, w których przyjmowano rzeczy używane niestanowiące odpadów, celem ponownego użycia.
9. Promowanie kompostowania przydomowego odpadów z pielęgnacji zieleni przydomowej.
10. Budowa i modernizacja instalacji zagospodarowania odpadów komunalnych, w tym przede wszystkim instalacji do doczyszczania zbieranych selektywnie odpadów oraz części biologicznych instalacji MBP (docelowo przekształcenie części mech. instalacji MBP na doczyszczanie selektywnej zbiórki, a części biol. MBP na przetwarzanie odpadów zielonych i innych bioodpadów).
11. Promowanie takich technologii przetwarzania bioodpadów, w wyniku których powstaje pełnowartościowy i bezpieczny dla środowiska materiał wykorzystywany do celów nawozowych lub rekultywacyjnych, a także biogaz.

12. Wdrożenie rozwiązań pozwalających na należyte monitorowanie i kontrolę postępowania z frakcją odpadów komunalnych wysortowaną ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych i nieprzeznaczoną do składowania (frakcja 19 12 12).
13. Realizacja działań na rzecz należytego zbilansowania funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w świetle obowiązującego zakazu składowania określonych frakcji odpadów komunalnych i pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych, w tym odpadów o zawartości ogólnego węgla organicznego powyżej 5% s.m., od 1 stycznia 2016.
14. Prowadzenie przez gminy gospodarki odpadami komunalnymi w ramach systemu regionów gospodarki odpadami komunalnymi i w oparciu o RIPOK.

Obecne regionalizacja gospodarki odpadami została zniesiona. Dotychczasowe regionalne instalacje gospodarki odpadami określa się instalacjami komunalnymi.

Program ochrony środowiska powiatu monieckiego

Cele programu:

- 1) Ochrona dziedzictwa przyrodniczego poprzez zachowanie, odtwarzanie i przywracanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych powiatu.
- 2) Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego poprzez ochronę zasobów i poprawę jakości wód powierzchniowych oraz podziemnych, ochronę powierzchni ziemi i zasobów kopalin, zapobieganie hałasowi, promieniowaniu elektromagnetycznemu oraz nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska.
- 3) Racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych, zmniejszanie materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności gospodarki.
- 4) Rozwój form turystyki i rolnictwa zgodnych z walorami środowiska.
- 5) Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu oraz wspieranie inicjatyw społecznych i udziału społeczeństwa w ochronie środowiska.
- 6) Rozwój zarządzania środowiskowego.

Opracowanie ekofizjograficzne sporządzone na potrzeby „projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Mońki”,

W opracowaniu ekofizjograficznym wyróżniono szereg zasad mających na celu ochronę środowiska naturalnego gminy:

- utrzymanie wartości i walorów terenów aktywnych biologicznie, które tworzą system ekologiczny w strukturze przestrzennej obszaru gminy,
- chronienie wód powierzchniowych i podziemnych, w szczególności ujęć wód komunalnych i GZWP „Pradolina Biebrzy,
- skuteczne rozwiązanie problemu unieszkodliwiania ścieków w rejonach grupowego zwodociągowania wsi,
- stworzenie systemu gromadzenia, usuwania i unieszkodliwiania odpadów stałych w sposób gwarantujący ochronę środowiska i maksymalne wykorzystanie składników użytkowych - selektywna zbiórka odpadów,
- przestrzeganie zasady, aby uciążliwości istniejących i projektowanych zakładów usługowych i rzemieślniczych mieściły się w granicach własnej działki, a ich działalność nie pogarszała stanu środowiska,
- dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, na etapie decyzji o warunkach zagospodarowania i zabudowy terenu, opracowywanie raportu oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko i zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu,
- lokalizowanie zakładów stwarzających zagrożenia poważnych awarii w bezpiecznej odległości od siebie, od osiedli mieszkaniowych, od obiektów użyteczności publicznej, budynków zamieszkania zbiorowego i obszarów przyrodniczych objętych ochroną prawną,
- przestrzeganie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Mońki

Waloryzacja cech miasta i gminy Mońki w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wyróżniła szereg uwarunkowań przyrodniczych i społecznych powiązanych z ochroną środowiska:

- wartościowa, lepsza od średniej wojewódzkiej rolnicza przestrzeń produkcyjna, co stwarza możliwości intensyfikacji produkcji rolniczej i rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego,
- położenie miasta i gminy na ciągu drogi krajowej o znaczeniu regionalnym Nr 669 Białystok - Mońki - Elk, oraz linii kolejowej Białystok - Mońki - Elk - co stwarza możliwość rozwoju urządzeń obsługi komunikacyjnej i turystyki a także zakładów produkcyjnych wymagających dobrych powiązań komunikacyjnych,
- obszary przydatne dla rozwoju rekreacji i wypoczynku świątecznego oraz pobytowego o zasięgu ponadlokalnym w dolinie rzeki Biebrzy,

- walory środowiska przyrodniczego (czyste powietrze, gleby), co daje możliwość rozwoju rolnictwa ekologicznego oraz turystyki i agroturystyki,
- stosunkowo dobrze rozwinięta infrastruktura społeczna i techniczna w Mońkach oraz niezłe warunki mieszkaniowe,
- szansa na pełną gazyfikację gminy w związku z projektowanym przebiegiem gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Białystok - Mońki,
- istniejące i udokumentowane złoża kruszyw,
- brak większego przemysłu i miejsc pracy dla ludności pozarolniczej oraz ludności zbędnej w rolnictwie,
- przeludnienia i starzenia się ludności wiejskiej,
- braki w systemie zaopatrzenia w wodę, kanalizacji sanitarnej, gazownictwie, elektroenergetyce, telekomunikacji, utylizacji odpadów stałych,
- trudności w zagospodarowaniu istniejącego niewykorzystanego majątku produkcyjnego, obsługi rolnictwa i urzędzeń usługowych,
- bariera rozwoju wynikająca z podłoża socjologicznego, polegającego na fakcie, że wraz z rozwojem demokracji potęgują się protesty mieszkańców przeciw lokalizacji obiektów lub urzędzeń o przeznaczeniu ogólnospołecznym lub uciążliwym dla mieszkańców,
- uwarunkowania wynikające z ochrony środowiska a także z ochrony gruntów rolnych i leśnych.

Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Mońki na lata 2019-2022 z perspektywą do 2026.

Program ochrony środowiska jest dokumentem, zgodnie z którym gmina Mońki ma realizować politykę ochrony środowiska. Obowiązek opracowania programu ochrony środowiska wynika z art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2018 r. poz. 2081, z późn. zm.).

W ramach Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Mońki na lata 2019-2022 z perspektywą do 2026:

- oceniono stan środowiska naturalnego i przeanalizowano zagrożenia i problemy poszczególnych komponentów środowiska;
- określono cele, kierunki interwencji oraz zadania, zmierzające do poprawy stanu środowiska;
- przedstawiono harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji zadań ujętych w opracowaniu.

Oceny stanu środowiska dokonano z uwzględnieniem dziesięciu obszarów interwencji, tj.: Ochrona klimatu i jakości powietrza, Zagrożenia hałasem, Pola elektromagnetyczne, Gospodarowanie wodami, Gospodarka wodno-ściekowa, Zasoby geologiczne, Gleby, Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, Zasoby przyrodnicze, Zagrożenia poważnymi awariami.

W ramach 10 obszarów interwencji, wyznaczono 18 celów. Realizacji tych założeń posłużyć mają działania podejmowane w 59 kierunkach interwencji. Łącznie wyznaczono 142 zadania.

1. Ochrona klimatu i jakość powietrza:

- modernizacja transportu w kierunku transportu niskoemisyjnego,
- opracowanie i aktualizacja programów w zakresie ochrony powietrza,
- monitoring powietrza Edukacja społeczeństwa w zakresie ochrony powietrza i przeciwdziałania zmianom klimatu,
- rozbudowa przesyłowej i dystrybucyjnej sieci ciepłowniczej i gazowej,
- poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i prywatnym, w tym termomodernizacja i wymiana oświetlenia,
- pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych (słońca, wiatru, wody, biomasy i biogazu) do produkcji energii elektrycznej i ciepłej,

2. Zagrożenia hałasem:

- uwzględnienie aspektów związanych z ponadnormatywnym hałasem w zagospodarowaniu przestrzennym,
- budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej, realizowana z uwzględnieniem konieczności ograniczenia presji na środowisko oraz życie i zdrowie ludzi (w tym usprawnienie organizacji ruchu),
- eliminacja zagrożenia mieszkańców województwa nadmiernym hałasem,
- monitoring hałasu komunikacyjnego i kontynuacja kontroli jednostek gospodarczych w zakresie emitowanego hałasu.

3. Pola elektromagnetyczne:

- planowanie przestrzenne z uwzględnieniem ochrony przed polami elektromagnetycznymi,
- monitoring natężeń pól elektromagnetycznych.

4. Gospodarowanie wodami:

- ochrona zasobów wodnych (w tym ochrona naturalnej hydromorfologii cieków),

- budowa i odtwarzanie systemów i urządzeń melioracji wodnych (w tym niezbędnych do realizacji zrównoważonego rolnictwa) oraz pozostałej infrastruktury służącej do retencjonowania, regulacji i ochrony zasobów wód,
 - odtwarzanie ciągłości ekologicznej i renaturalizacja rzek,
 - ograniczenie presji rolnictwa na wody,
 - planowanie przestrzenne jako instrument w zakresie gospodarowania wodami Monitoring wód,
 - edukacja ekologiczna w zakresie gospodarowania wodami.
5. Gospodarka wodno-ściekowa:
- rozbudowa i modernizacja ujęć wody oraz stacji uzdatniania,
 - rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej z uwzględnieniem konieczności ograniczania strat wody,
 - uwzględnianie w procesie planowania przestrzennego ograniczeń związanych z zaopatrzeniem w wodę,
 - realizacja projektów sanitacji w zabudowie rozproszonej,
 - rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej (sanitarnej i deszczowej),
 - rozbudowa i modernizacja infrastruktury oczyszczania ścieków, w tym realizacja działań w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
 - monitoring wód oraz kontrola jakości wody wodociągowej przeznaczonej do spożycia,
 - edukacja społeczeństwa w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.
6. Zasoby geologiczne:
- ograniczenie presji wywieranej na środowisko i ludność lokalną podczas prowadzenia prac geologicznych oraz eksploatacji i magazynowania kopalin, w tym monitorowanie wydobycia,
 - planowanie przestrzenne z uwzględnieniem zrównoważonego gospodarowania kopalinami,
 - edukacja społeczeństwa w zakresie gospodarowania zasobami geologicznymi.
7. Gleby:
- rekultywacja terenów zdegradowanych lub zdewastowanych w celu przywrócenia im wartości użytkowych lub przyrodniczych,
 - przeciwdziałanie degradacji gleb i powierzchni ziemi,
 - monitoring gleb i powierzchni ziemi,
 - edukacja społeczeństwa w zakresie ochrony gleb i powierzchni ziemi.
8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów:
- zapewnienie funkcjonowania systemu selektywnego zbierania/odbioru odpadów komunalnych,
 - zapewnienie sprawnego funkcjonowania procesów przygotowania do ponownego użycia, recyklingu i innych procesów odzysku (w tym ograniczenie masy odpadów składowanych),
 - zapewnienie wysokiej jakości infrastruktury służącej składowaniu odpadów,
 - usuwanie i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest,
 - edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów i gospodarki odpadami.
9. Zasoby przyrodnicze:
- aktualizacja inwentaryzacji oraz stworzenie spójnego systemu informacji, opartego o technologie informatyczne, o zasobach gatunków i siedlisk przyrodniczych województwa z wyceną wartości środowiska przyrodniczego,
 - planowanie działań ochronnych na terenach przyrodniczo cennych,
 - zwiększanie powierzchni obszarowych form ochrony przyrody i krajobrazu,
 - ochrona siedlisk i gatunków,
 - wielofunkcyjna, zrównoważona gospodarka leśna,
 - racjonalna gospodarka łowiecka służąca ochronie środowiska,
 - minimalizacja ryzyka wprowadzenia do środowiska gatunków obcych oraz usuwanie, kontrola i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się gatunków obcych
 - powiązanie systemów dolin rzecznych (jako naturalnych korytarzy ekologicznych) z zarządzaniem ryzykiem powodziowym, systemem obszarów chronionych i programem zwiększania możliwości retencyjnych, poprzez wykorzystanie naturalnych uwarunkowań terenu
 - monitoring przyrodniczy różnorodności biologicznej i krajobrazowej,
 - zarządzanie środowiskiem,
 - racjonalne powiększanie zasobów leśnych i dostosowanie składu gatunkowego drzewostanu do siedliska oraz zwiększanie różnorodności biocenoz leśnych, z uwzględnieniem gatunków odpornych na susze i podtopienia
 - zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów,
 - planowanie przestrzenne jako instrument w zakresie gospodarowania środowiskiem,
 - wykonanie audytu krajobrazowego – identyfikacja krajobrazów występujących na terenie województwa, określenie ich cech charakterystycznych oraz ocena ich wartości,
 - ochrona krajobrazu,

- podejmowanie działań edukacyjnych służących ochronie i zachowaniu różnorodności biologicznej i dziedzictwa kulturowego oraz zagwarantowanie udziału społeczeństwa w ochronie środowiska i dostępu do informacji o środowisku.

10. Zagrożenie poważnymi awariami:

- wspieranie działania jednostek reagowania kryzysowego,
- zapobieganie sytuacjom kryzysowym poprzez kompleksowe działania prewencyjne,
- ograniczenie występowania poważnych awarii.

Plan rozwoju lokalnego gminy Mońki

Zadania do realizacji:

1. Ochrona środowiska:
 - gospodarka wodno-ściekowa,
 - sieci ciepłownicze,
 - ochrona powietrza.
2. Poprawienie układu komunikacyjnego gminy.
3. Stymulowanie rozwoju gospodarczego i społecznego gminy.

Kierunki rozwoju gminy Mońki:

- a) funkcje podstawowe
 - produkcja rolna dostosowana do uwarunkowań naturalnych na terenach wiejskich,
 - gospodarka leśna w dostosowaniu do wymogów ochrony środowiska
 - wielokierunkowa działalność gospodarcza w tym przemysłowa, jako funkcja uzupełniająca w mieście Mońki,
- b) funkcje towarzyszące
 - mieszkalnictwo,
 - obsługa w zakresie rozwoju usług, komunikacji i infrastruktury technicznej,
- c) funkcja dodatkowa - turystyka.

Przyjęte zasady zagospodarowania przestrzennego

- utrzymanie rolniczego użytkowania terenu, z zastosowaniem tzw. ekologicznych (przyjaznych dla środowiska) technologii,
- koncentracja zabudowy w obrębie obecnych granic miejscowości, dążenie do zwiększenia zwartości układów osadniczych,
- dopuszczenie nowej zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej oraz zabudowy związanej z obsługą rolnictwa i jego funkcjonowaniem (mieszalnie pasz, przechowalnie, magazyny) w granicach miejscowości i w jej bezpośrednim sąsiedztwie, a także zabudowy usługowej na rzecz obsługi ludności.

Rozwój proekologicznych kierunków gospodarki na terenach leśnych

- ochrona różnorodności biologicznej lasów, naturalne kierunki hodowli lasów z zachowaniem zgodności siedliskowej,
- przeciwdziałanie monokulturom lasów,
- zwiększenie odporności biologicznej lasów poprzez wprowadzenie domieszek drzew iglastych, zapobieganie masowemu pojawianiu się szkodników,
- zwiększanie lesistości poprzez zalesianie marginalnych terenów rolniczych.

Opracowywany projekt zmiany studium uwarunkowań i kierunków miasta i gminy Mońki nie narusza ustaleń powyższych dokumentów.

1.3. Ustalenia i główne cele zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Podstawę opracowania zmiany studium stanowią:

1. Uchwała Nr XXIV/205/20 Rady Miejskiej w Mońkach z dnia 8 września 2020 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Mońki ;
2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Mońki, uchwalonym uchwałą Nr IV/32/98 Rady Miejskiej w Mońkach z dnia 29 grudnia 1998 r., zmienionym uchwałami Nr XXVII/130/08 Rady Miejskiej w Mońkach z dnia 20 października 2008 r., Nr XXIV/199/12 z dnia 30 października 2012 r., Nr XLI/328/14 z dnia 14 marca 2014 r., Nr XIX/141/16 z dnia 13 maja 2016 r., Nr XXVII/194/16 z dnia 29 listopada 2016 r., Nr XXXII/222/17 z dnia 30 marca 2017 r., Nr XXXV/234/17 z dnia 29 czerwca 2017 r. , Nr II/22/18 z dnia 12 grudnia 2018 r., Nr XIV/113/19 z dnia 18 października 2019 r., Nr XXXII/271/21 z dnia 7 maja 2021 r. oraz Nr XXXVI/310/21 z dnia 26 października 2021 r.

Wykaz terenów objętych zmianami:

Lp.	Oznac.	Dz nr geodezyjny	Lokalizacja	Charakterystyka
1.	W	2/27, 2/26, 2/24	Świerzbienie	Teren wyrobiskowy, sąsiedztwo lasu, terenów uprawnych i teren wyrobiskowego. Obszary chronione - brak
2.	R_RZM	337	Krzczkowo	Teren uprawny i las, sąsiedztwo terenów uprawnych i lasów. Częściowo graniczy z rzeką Nereśl. Obszary chronione - brak Wodociąg w odległości ok. 220 m, brak dostępu do kanalizacji.
3.	R	78/2, 87/2, 88/2, 89/2, 90, 93/2	Lewonie	Teren rolny i teren zabudowy zagrodowej, sąsiedztwo terenów rolnych, leśnych i terenu upraw polowych. Obszary chronione - brak. Dostęp do wodociągu - bezpośredni, brak dostępu do kanalizacji.
4.	R	268/1	Kulesze	Las, sąsiedztwo lasu i terenów uprawnych. Obszary chronione: - otulina Biebrzańskiego Parku Narodowego, - Natura 2000 OSO Ostoja Biebrzańska (PLB200006), - Natura 2000 SOO Dolina Biebrzy (PLH200008), - Korytarz ekologiczny, obszar węzłowy GKPN-1 Dolina Biebrzy, - Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 217 Pradolina Rzeki Biebrza. Dostęp do wodociągu z drogi ok. 320 m, brak dostępu do kanalizacji.
5.	R	252/1	Dziękonie	Teren uprawny, sąsiaduje z lasem, terenami uprawnymi i linia kolejową. Obszary chronione - brak. Dostęp do wodociągu ok. 140 m - za terenami kolejowymi, ok.650 m od drogi, brak dostępu do kanalizacji.
6.	R	15	Łupichy	Teren uprawny, las, sąsiaduje z lasem i terenami uprawnymi. Obszary chronione - korytarz ekologiczny uzupełniający Dolina Biebrzy - Puszcza Knyszyńska Zachodni KPn-3A. Dostęp do wodociągu ok 850 m, brak dostępu do kanalizacji.
7.	R	232	Hornostaje	Teren uprawny, las, sąsiedztwo las i teren uprawny. Obszary chronione - korytarz ekologiczny uzupełniający Dolina Biebrzy - Puszcza Knyszyńska Zachodni KPn-3A. Dostęp do wodociągu ok 485 m, brak dostępu do kanalizacji.
8.	R	112/9, 112/10, 112/8	Żodzie	Teren uprawny, las, sąsiedztwo las i teren uprawny. Obszary chronione - brak Brak dostępu do wodociągu, brak dostępu do kanalizacji.
9.	R	27/2, 28	Krzczkowo	Las, sąsiedztwo las i teren uprawny. Obszary chronione - korytarz ekologiczny uzupełniający Dolina Biebrzy - Puszcza Knyszyńska Zachodni KPn-3A. Dostęp do wodociągu ok 800 m, brak dostępu do kanalizacji.
10.	R	61/1	Sobieski	Teren uprawny, las, sąsiedztwo las i teren uprawny. Obszary chronione - brak Dostęp do wodociągu ok 420 m, brak dostępu do kanalizacji.

Lp.	Oznac.	Dz nr geodezyjny	Lokalizacja	Charakterystyka
11.	R	233	Sikory	Las, sąsiedztwo las i teren uprawny. Obszary chronione - brak Dostęp do wodociągu ok 1000 m, brak dostępu do kanalizacji.
12.	PEF	1497	Przytulanka	Teren uprawny, sąsiedztwo teren uprawny. Obszary chronione - korytarz ekologiczny uzupełniający Dolina Biebrzy - Puszcza Knyszyńska Zachodni KPn-3A. Dostęp do wodociągu - bezpośredni, brak dostępu do kanalizacji.
13.	PEF	558	Boguszewo	Teren uprawny, sąsiedztwo teren uprawny. Obszary chronione - brak. Dostęp do wodociągu - brak, do kanalizacji - brak.
14.	PEF	64/6, 64/4, 64/7, 64/5, 66/4, 66/2, 67	Kuczyn	Teren uprawny i las, sąsiedztwo las i teren uprawny. Obszary chronione - brak. Dostęp do wodociągu ok 180 m, dostęp do kanalizacji - brak.
15.	PEF	92/2, 92/3	Zalesie	Teren uprawny, sąsiedztwo teren uprawny i zabudowa zagrodowa. Obszary chronione - brak. Dostęp do wodociągu ok 50 m, dostęp do kanalizacji - brak.
16.	PEF	84	Zblutowo	Teren uprawny, sąsiedztwo teren uprawny i zabudowa zagrodowa. Obszary chronione - brak. Dostęp do wodociągu - bezpośredni, dostęp do kanalizacji - ok. 850 m.
17.	PEF	53	Zblutowo	Teren uprawny, las, zbiornik wodny, sąsiaduje z lasem, terenem uprawnym, zbiornikiem wodnym Obszary chronione - brak. Dostęp do wodociągu - bezpośredni, dostęp do kanalizacji ok 430 m.
18.	PEF	60	Zblutowo	Teren uprawny, zbiorniki wodne, sąsiaduje z terenami uprawnymi. Obszary chronione - brak. Dostęp do wodociągu - bezpośredni, dostęp do kanalizacji - ok 120 m.
19.	PEF	212	Kulesze	Teren uprawny, sąsiedztwo teren uprawny. Obszary chronione - otulina Biebrzańskiego Parku Narodowego. Dostęp do wodociągu ok 170 m, dostęp do kanalizacji - brak.
20.	PEF	214/2	Kulesze	Teren uprawny, sąsiedztwo teren uprawny. Obszary chronione - otulina Biebrzańskiego Parku Narodowego. Dostęp do wodociągu ok 800 m, dostęp do kanalizacji - brak.
21.	PEF	89, 95, 96/1	Zblutowo	Teren uprawny, sąsiedztwo teren uprawny, produkcja rolnicza. Obszary chronione - brak. Dostęp do wodociągu bezpośredni, dostęp do kanalizacji bezpośredni.
22.	P_PEF	292 cz.	Dziękonie	Teren uprawny, las, sąsiedztwo teren uprawny, las , graniczy z rzeką Nereśłka. Obszary chronione - korytarz ekologiczny uzupełniający Dolina Biebrzy - Puszcza Knyszyńska Zachodni KPn-3A.

Lp.	Oznac.	Dz nr geodezyjny	Lokalizacja	Charakterystyka
				Dostęp do wodociągu - ok. 455 m, dostęp do kanalizacji - brak.
23.	PP	236	Dudki Kolonia	Zabudowa usługowa i mieszkalna, tereny uprawne, sąsiedztwo tereny uprawne. Obszary chronione - brak. Dostęp do wodociągu - bezpośredni., dostęp do kanalizacji - brak.
24.	MW_U	18, 19	Dziękonie	Zabudowa wielorodzinna, sąsiedztwo zabudowa jednorodzinna. Obszary chronione - brak. Dostęp do wodociągu - bezpośredni, dostęp do kanalizacji - brak.
25.	MN_UH	254	Lewonie	Zabudowa zagrodowa, tereny upraw i las, sąsiedztwo - tereny uprawne, las. Obszary chronione - brak. Dostęp do wodociągu - bezpośredni, dostęp do kanalizacji - brak.
26.	MN_U	279	Hornostaje	Teren uprawny, sąsiedztwo tereny uprawne. Obszary chronione - brak. Dostęp do wodociągu ok. 80 m, dostęp do kanalizacji - brak.
27.	U	115	Zblutowo	Teren upraw, zabudowa zagrodowa, częściowo porośnięty drzewami. Sąsiedztwo tereny upraw, zabudowa jednorodzinna, produkcja rolnicza. Obszary chronione - brak. Dostęp do wodociągu - bezpośredni z drogi, dostęp do kanalizacji - brak.
28.	MN_U	6/3, 6/4	Mejły	Teren upraw, w sąsiedztwie tereny upraw. Obszary chronione - brak. Dostęp do wodociągu - bezpośredni, dostęp do kanalizacji - brak.
29.	MN_U	167/9	Żodzie	Teren upraw, zabudowa jednorodzinna, w sąsiedztwie tereny upraw, zabudowa jednorodzinna, las, kopalnia surowców mineralnych, linia kolejowa. Obszary chronione - brak. Dostęp do wodociągu - brak, dostęp do kanalizacji - brak.
30.	MN_U	2	Zblutowo	Teren upraw, w sąsiedztwie terenu upraw, droga krajowa 65. Obszary chronione - brak. Dostęp do wodociągu - brak, dostęp do kanalizacji - brak.
31.	MN_U	4/1	Masie	Tereny upraw, las, zabudowa zagrodowa, w sąsiedztwie terenu upraw, las, ciek wodny - dopływ Kosodki Obszary chronione - brak. Dostęp do wodociągu - bezpośredni, dostęp do kanalizacji - brak.
32.	MN_U	132/1, 132/2, 132/5, 132/6, 134	Żodzie	Zabudowa usługowa, teren upraw, sąsiedztwo terenu upraw, las, droga krajowa 65. Obszary chronione - brak. Dostęp do wodociągu - brak, dostęp do kanalizacji - brak.
33.	MN_U	123/3	Kołodziej	Teren upraw, las, w sąsiedztwie tereny upraw, las, zabudowa jednorodzinna. Obszary chronione - brak.

Lp.	Oznac.	Dz nr geodezyjny	Lokalizacja	Charakterystyka
				Dostęp do wodociągu - bezpośredni, dostęp do kanalizacji - brak.
34.	MN_U	164/1	Zblutowo	Teren upraw, sąsiedztwo tereny upraw, las, zabudowa jednorodzinna i zagrodowa. Obszary chronione - brak. Dostęp do wodociągu - bezpośredni, dostęp do kanalizacji - brak.
35.	MN	16/4	Waški	Las, teren porośnięty drzewami, sąsiedztwo las, tereny upraw, teren usług. Obszary chronione - korytarz ekologiczny Dolina Biebrzy - Puszcza Knyszyńska Zachodni KPn-3A. Dostęp do wodociągu - ok. 160 m. dostęp do kanalizacji - brak.
36.	MN	57/5, 106/2, 107/6	Mejty	Teren upraw, sąsiedztwo tereny upraw, zabudowa zagrodowa. Obszary chronione - brak. Dostęp do wodociągu - bezpośredni, dostęp do kanalizacji - brak.
37.	MN	50/25	Sobieski	Teren upraw, las, sąsiedztwo tereny upraw i las. Obszary chronione - brak. Dostęp do wodociągu ok. 50 m, dostęp do kanalizacji - brak.
38.	MN	12/6	Znoski	Teren upraw, sąsiedztwo teren upraw. Obszary chronione - brak. Dostęp do wodociągu - bezpośredni, dostęp do kanalizacji - brak.
39.	MN	82/1	Łupichy	Teren upraw, droga gminna, częściowo porośnięty drzewami, sąsiedztwo - zabudowa zagrodowa, las, tereny upraw. Obszary chronione - brak. Dostęp do wodociągu - bezpośredni, dostęp do kanalizacji - brak.
40.	MN	139/6	Żodzie	Teren upraw, sąsiedztwo tereny upraw, teren upraw polowych, las, linia kolejowa. Obszary chronione - brak. Dostęp do wodociągu - brak, dostęp do kanalizacji - brak.
41.	MN	172	Potoczyna	Teren upraw, sąsiedztwo - tereny upraw, zabudowa zagrodowa i jednorodzinna. Obszary chronione - korytarz ekologiczny Dolina Biebrzy - Puszcza Knyszyńska Zachodni KPn-3A. Dostęp do wodociągu - bezpośredni, dostęp do kanalizacji - brak.
42.	MN_U	295/2,279	Hornostaje	Teren upraw, teren zdegradowany (po zabudowie), w sąsiedztwie las, tereny upraw i tereny upraw polowych. Obszary chronione - brak. Dostęp do wodociągu - ok. 140 m, dostęp do kanalizacji - brak.
43.	G	320/2, 323/1	Hornostaje	Teren upraw, las, teren częściowo zdegradowany eksploatacją surowców, sąsiedztwo - las, tereny upraw, zabudowa jednorodzinna i zagrodowa. Obszary chronione - korytarz ekologiczny Dolina Biebrzy - Puszcza Knyszyńska Zachodni KPn-3A. Dostęp do wodociągu - brak, dostęp do kanalizacji - brak.

MN - pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną,
MN_U - pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i usługi (w tym usługi handlu – **MN_UH**),
MW_U - pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną z dopuszczeniem usługowej
U - pod zabudowę usługową i rzemieślniczą
R_RZM - pod tereny rolne i zabudowę zagrodową
PP - pod tereny zabudowy przemysłowej,
P_PEF - pod tereny zabudowy przemysłowej i produkcji energii z odnawialnych źródeł energii w postaci ogniw fotowoltaicznych, w tym o mocy przekraczającej 500 kW
PEF - tereny pod lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii w postaci ogniw fotowoltaicznych, w tym o mocy przekraczającej 500 kW, a także strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu
R - tereny rolne
G - teren pod powierzchnią eksploatację surowców mineralnych
W – teren wód

1.4. Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy

W opracowaniu prognozy posłużono się opisową analizą prawdopodobnych rodzajów skutków oddziaływania na środowisko, jakie mogą wystąpić w realizacji ustaleń projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. W procedurze rozpatrywania oddziaływania uwzględniono wszystkie komponenty środowiska przyrodniczego. Ocenę przeprowadzono kompleksowo dla jednego wariantu ustaleń planistycznych zaproponowanych przez projektanta urbanistę.

W celu sporządzenia prognozy przeprowadzono następujące prace:

- zaznajomiono się z projektem zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Mońki,
- zaznajomiono się z danymi ekofizjograficznymi oraz innymi dostępnymi opracowaniami sozologicznymi obejmującymi obszar objęty prognozą,
- dokonano oceny ustaleń w projekcie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Mońki i w odniesieniu do obowiązujących aktów prawnych,
- przeprowadzono wizję obszaru objętego prognozą,
- dokonano analizy czynników potencjalnie mogących przynieść negatywne skutki dla środowiska.

1.5. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania

Ustawowo określony jest obowiązek prowadzenia oceny zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy (raz w czasie jednej kadencji – Art. 32 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym). Powiązanie tego monitoringu zagospodarowania przestrzennego na szczeblu lokalnym (a więc również monitoringu stanu realizacji zmiany studium i planów miejscowych) z odpowiednimi elementami państwowego monitoringu środowiska (PMŚ) pozwoliłoby także na ewentualną ocenę wpływu realizacji miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na środowisko.

1.6. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Dla planowanych przedsięwzięć wynikających z realizacji ustaleń zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Mońki z uwagi na miejscowy zasięg wyklucza się możliwość transgranicznego oddziaływania na środowisko zgodnie z art. 104 ustawy „o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie” z dnia 3 października 2008 r (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1094, 1113, 1501, 1506).

1.7. Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym

Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Mońki wyznacza nowe zagospodarowanie dla działek znajdujących się w obrębach miejscowości: Boguszewo, Dudki Kolonia, Dziekonia, Hornostaje, Kołodziej, Krzeczkowo, Kuczyn, Kulesze, Lewonie, Łupichy, Masie, Mejły, Potoczyzna, Przytulanka, Sikory, Sobieski, Świerzbienie, Waśki, Zalesie, Zblutowo, Znoski i Żodzie.

Tereny wyznaczone w zmianie studium zostaną przeznaczone pod:

MN - pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną,

MN_U - pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i usługi (w tym usługi handlu – **MN_UH**),

MW_U - pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną z dopuszczeniem usługowej

U - pod zabudowę usługową i rzemieślniczą

R_RZM - pod tereny rolne i zabudowę zagrodową

PP - pod tereny zabudowy przemysłowej,

P_PEF - pod tereny zabudowy przemysłowej i produkcji energii z odnawialnych źródeł energii w postaci ogniw fotowoltaicznych, w tym o mocy przekraczającej 500 kW

PEF - tereny pod lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii w postaci ogniw fotowoltaicznych, w tym o mocy przekraczającej 500 kW, a także strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu

R - tereny rolne

G - teren pod powierzchnią eksploatację surowców mineralnych

W – teren wód

Spośród terenów objętych opracowaniem, na obszarach chronionych znajduje się tylko jeden z nich - **RP** (teren upraw polowych) zlokalizowany w obrębie Kulesze na działce nr geod. 268/1. Zgodnie z projektem zarządzenia w sprawie ustanowienia Planu Zadań Ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Biebrzańska, na terenie tym wyznaczono dwa działania ochronne:

- działanie nr 8, obligatoryjne – zachowanie siedliska gatunku położonego na trwałych użytkach zielonych poprzez ekstensywne użytkowanie kośne, pastwiskowe lub kośno-pastwiskowe oraz zapobiegnięcie skutkom jego odwodnienia poprzez odstąpienie od obniżania poziomu wód gruntowych na stanowiskach gatunku,
- działanie nr 23, fakultatywne - Koszenie (1 lub 2 pokosy) 50-85% powierzchni po 15.VI, ekstensywny wypas oraz inne działania.

Działania te mają na celu ochronę gatunków: trzmielojad; błotniak stawowy; błotniak łąkowy; orlik krzykliwy; orlik grubodzioby; derkacz; żuraw - populacja wędrowną; kszyk; dubelt; rycyk; kulik wielki; krwawodziób; rybitwa białowąsa; rybitwa czarna; rybitwa białoskrzydła; puchacz; uszatka błotna; wodniczka.

Zgodnie z powyższym na terenie oznaczonym w zmianie studium **RP**, znajdującym się na działce nr geod. 268/1 w obrębie Kulesze z zadaniami ochronnymi Natura 2000 Ostoja Biebrzańska zgodne jest tylko użytkowanie kośne, pastwiskowe lub kośno-pastwiskowe.

Teren ten znajduje się również w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 217 Pradolina Rzeki Biebrza, otuliny Biebrzańskiego Parku Narodowego i Natury 2000 Dolina Biebrzy. W przypadku tych obszarów chronionych użytkowanie rolne nie narusza celów ich ochrony.

W granicach otuliny Biebrzańskiego Parku Narodowego znajdują się trzy wyznaczone w zmianie studium tereny:

- teren rolnictwa R, dz. nr geod. 268/1 Kulesze,
- teren elektrowni słonecznej PEF, dz. nr geod. 212 Kulesze,
- teren elektrowni słonecznej PEF, dz. nr geod. 214/2 Kulesze.

Zgodnie z zarządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 stycznia 2021 r. w sprawie zadań ochronnych dla Biebrzańskiego Parku Narodowego na lata 2021-2023, w załączniku nr 1 wskazano zagrożenia zewnętrzne istniejące i potencjalne:

Zagrożenia zewnętrzne istniejące:

- odwodnienie siedlisk bagiennych spowodowane pracami hydrotechnicznymi i melioracjami związanymi z utrzymywaniem cieków prowadzące do degradacji torfowisk i eutrofizacji wód powierzchniowych,
- rozdział wód w dolinie Biebrzy niezapewniający optymalnego stanu uwodnienia siedlisk (np. niewłaściwy w czasie i co do ilości rozdział wód z Jeziora Rajgrodzkiego),
- zmiany klimatu skutkujące degradacją struktury i funkcji siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin i zwierząt oraz zmniejszeniem populacji gatunków roślin i zwierząt poprzez m.in.: niski stan wód podziemnych i powierzchniowych, suszę, zmiany reżimu hydrologicznego rzek, w szczególności ograniczenie powierzchni i przesunięcie w czasie wiosennych zalewów, krótszy okres zalegania pokrywy śnieżnej,
- rozprzestrzenianie się gatunków obcych inwazyjnych zagrażających rodzimym populacjom gatunków roślin i zwierząt,
- zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych,
- zanieczyszczenie powierzchni ziemi,
- zanieczyszczenie powietrza,
- urbanizacja obszarów w sąsiedztwie BbPN mająca wpływ na przyrodę BbPN i jego walory krajobrazowe, np.

zabudowa korytarzy ekologicznych, panoram widokowych, inwestycje rolnicze (obory, chlewnie, farmy drobiu), inwestycje przemysłowe i in,

- intensyfikacja rolnictwa i zmiany w strukturze upraw (np. wzrost powierzchni upraw kukurydzy) powodujące zmiany siedlisk lęgowych i żerowisk ptaków oraz ssaków,
- zaburzenie funkcjonowania szlaków migracyjnych, w wyniku wzrastającego ruchu na lokalnych drogach i szlakach kolejowych, skutkujące wzrostem śmiertelności zwierząt,
- zatory na ciekach wodnych powodowane przez skoszoną roślinność spływającą tymi ciekami, skutkujące blokowaniem przepływu wody oraz tworzeniem warunków beztlenowych w ciekach.

Zagrożenia zewnętrzne potencjalne:

- inwestycje z zakresu energetyki odnawialnej, zwłaszcza wiatrowej stanowiącej zagrożenie dla ptaków i nietoperzy oraz elektrowni fotowoltaicznych zagrażających utratą walorów krajobrazowych,
- budowa wież GSM na skraju doliny Biebrzy, przede wszystkim w sąsiedztwie rozlewisk, stwarzająca ryzyko kolizji dla ptaków podczas migracji i codziennych przelotów z doliny Biebrzy na żerowiska i z powrotem,
- zanieczyszczenie środowiska powodowane przez nowe inwestycje drogowe i kolejowe oraz nowe obiekty przemysłowe i rolnicze (np. duże farmy zwierzęce),
- zanieczyszczenie świetlne,
- zdarzenia o charakterze epizootii¹,
- Choroby płazów powodowane przez grzyby pasożytnicze: *Batrachochytrium dendrobatidis* i *B. salamandrivorans* oraz wirusy z rodzaju *Ranavirus*, mogące przyczyniać się do masowej śmiertelności płazów.

W granicach otuliny Biebrzańskiego Parku Narodowego (jednocześnie obszar węzłowy sieci ekologicznej korytarz ekologiczny GKPn-1 Dolina Biebrzy) zmiana Studium wyznacza teren rolnictwa i dwa tereny elektrowni słonecznych. Oba te rodzaje zagospodarowania zostały wskazane jako przyczyny zagrożeń, zarówno istniejących, jak i potencjalnych. Zabudowa korytarzy ekologicznych farmami fotowoltaicznymi może mieć pośredni wpływ na przyrodę Parku – migracje zwierząt są bardzo istotne dla prawidłowego rozwoju populacji zwierząt, a przez to i roślin. Najbardziej widoczny jest oczywiście wpływ na krajobraz. Farmy słoneczne mają bardzo charakterystyczny, antropogeniczny wygląd i przez to wyróżniają się w krajobrazie. Przy ich realizacji zawsze warto pamiętać o wykorzystaniu ukształtowania terenu i nasadzeń roślin by ograniczyć negatywny efekt. Farmy fotowoltaiczne zostały też, pośrednio, wskazane jako przeciwdziałające zagrożeniom. Produkcja prądu z energii słonecznej ogranicza zużycie paliw kopalnych i emisję CO₂ do atmosfery, a przez to wyhamowuje tempo zmian klimatu.

Zabudowa przemysłowa, w tym systemami fotowoltaicznymi, lub magazynowa, wraz z towarzyszącą jej infrastrukturą, o powierzchni zabudowy nie mniejszej niż 0,5 ha na obszarach objętych formami przyrody i 1 ha, na innych zalicza się do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. (Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko).

Jest to ten rodzaj zagospodarowania, który uważa się za mający pozytywny wpływ na środowisko naturalne ze względu na produkcję energii, która nie skutkuje emisją gazów cieplarnianych do atmosfery. Jednocześnie nie oddziałuje negatywnie na takie komponenty środowiska jak ludzie, rośliny, woda, powietrze, powierzchnia ziemi, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne. Stwierdzone negatywne oddziaływanie dotyczy krajobrazu – farmy fotowoltaiczne są jego znaczącym powierzchniowo i wciąż obcym elementem, oraz wprowadzania przeszkód na trasach wędrówek zwierząt (korytarze ekologiczne). Pozytywne środowiskowo oddziaływanie ma również wyłączenie terenów z upraw rolnych i pozostawienie ich sukcesji dzikiej roślinności (z ograniczeniem do roślin nie zacieniających paneli).

Negatywnego oddziaływania w przypadku farm fotowoltaicznych można się spodziewać w odniesieniu do dzikich gatunków ptaków i owadów. W przypadku ptaków zajęcie terenów rolniczych będzie skutkowało bezpośrednią utratą siedlisk lęgowych przede wszystkim dla gatunków gniazdujących na ziemi. W przypadku terenów podmokłych oraz znajdujących się w pobliżu zbiorników wodnych, można się również spodziewać kolizji ptaków z panelami fotowoltaicznymi przy próbie lądowania na nich. Problem dotyczy też owadów składających jaja w wodzie, które mogą traktować panele jako obiekty wodne i składać na nich jaja. Ograniczeniu negatywnego wpływu sprzyja stosowanie paneli fotowoltaicznych wyposażonych w warstwy antyrefleksyjne oraz posiadających białe granice i białe paski podziału, które zmniejszają przyciąganie bezkręgowców wodnych. Budowę nowych energetycznych linii napowietrznych należy projektować tak by w jak największym stopniu eliminować możliwości kolizji ptaków. By minimalizować efekt przegrodzenia korytarzy ekologicznych, ogrodzenia powinny być wzniesione 10 cm powyżej poziomu gruntu. Co dziesiąty słupek ogrodzenia warto wyposażyć w krótkie, poziome żerdzie, które będą wykorzystywane do zsiadki przez ptaki drapieżne. Będzie to stanowiło rekompensatę utraty przez nie części arealu łowieckiego.

Warto pamiętać, że ze względu na niestosowanie środków ochrony roślin są to tereny bardzo atrakcyjne dla

¹ Masowe wystąpienie choroby zakaźnej zwierząt na określonym terenie i w określonym czasie.

pszczoł, w związku z czym w pobliżu farm wiatrowych często pojawiają się pasieki. Korzystnym byłoby więc celowe rozsiewanie na ich terenie roślin z kwiatami miododajnymi, tak by w jak największym stopniu wspierać populacje pszczoł. Farmy fotowoltaiczne wprowadzają duże zmiany w krajobrazie, jednak oceniając ich pozytywny wpływ na ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i pyłów, można stwierdzić, że konieczne. Stosowanie odpowiednich nasadzeń oddzielających teren farmy od otoczenia pozwala ten wpływ w pewnym stopniu ograniczyć.

Na terenie korytarza ekologicznego uzupełniającego KPN-3A Dolina Biebrzy – Puszcza Knyszyńska Zachodni znajdują się jedna farma fotowoltaiczna, na dz. nr geod. 1497, w obrębie Przytulanka. Jej położenie (wzdłuż kierunku przebiegu korytarza) i odległość od Biebrzańskiego Parku Narodowego (18 km, 13 km do otuliny) pozwalają założyć, że negatywne oddziaływanie nie występuje.

W przebiegu tego korytarza znajdują się ponadto: tereny rolnictwa R na dz. nr geod. 15 w Łupichach i dz. nr geod. 28, 27/2 w Krzeczkwie, tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej MN na dz. nr geod 16/4 w Waśkach, 172 w Potoczyźnie oraz dz. nr 254 w Lewoninach (MN_UH z usługami i handlem) oraz teren wód W i teren górnictwa i wydobywania G. Wyznaczenie terenu wód jest właśnie efektem zakończenia działalności wydobywania i konieczności rekultywacji tego terenu. Tereny upraw polowych RP przewidziane w Lewoninach (dz. nr geod. 88/2, 89/2, 90, 87/2, 87/2, 93/2), Dziękoniach (252/1), Łupichach (15), Hornostajach (232), Żodziach (112/8, 112/9, 112/10), Krzeczkwie (28, 27/2), Sobieskach (61/1) i Sikorach (233). Gmina Mońki jest gminą typowo rolniczą i realizacja terenów upraw rolnych na jej obszarze jest zgodna z jej charakterystyką. Tereny rolne są lokalizowane w krajobrazie typowo rolniczym i nie stanowią zagrożenia dla celów środowiskowych Natura 2000.

Spośród terenów wyznaczonych w zmianie Studium najbardziej widoczne zmiany w środowisku wprowadzą te związane z powierzchniowym wydobywaniem surowców mineralnych. Eksploatacja wiąże się z przeobrażeniem krajobrazu – z wyrobisk usunięta zostanie cała roślinność, gleba i kopalina, siedliska zwierząt zostaną zniszczone, trwale zmieni się ukształtowanie terenu, możliwe są zmiany stosunków wodnych. Realizacja kopalni wiąże się z badaniami geologicznymi, które ocenią sytuację geologiczną. Uwzględniając sąsiedztwo obecnie funkcjonujących wyrobisk, można zakładać, że warunki geologiczne są odpowiednie. Część zmian będzie nieodwracalna i będzie widoczna w przyrodzie nawet po rekultywacji kopalni. Kolejnymi obciążającymi środowisko elementami będzie praca ciężkiego sprzętu i obsługa kopalni ciężarówkami wywozącymi urobek, wiążące się z hałasem, drganiem, emitowaniem spalin i wzbudzaniem pyłu, zarówno podczas wydobywania, jak i transportu. Obecność ciężkiego sprzętu to również możliwość awarii, skutkującej skażeniem środowiska ropą i płynami eksploatacyjnymi. Ujemny wpływ na środowisko można zminimalizować dobierając maszyny o niewielkiej emisji zanieczyszczeń i hałasu z wysokiej klasy tłumikami i pilnując, by silniki pracowały tylko podczas użycia i bez przeciążania. Właściwa i terminowa konserwacja minimalizuje ryzyko wycieków paliw, olejów czy innych płynów eksploatacyjnych, podobnie jak właściwe ich przechowywanie. Dla ograniczenia pylenia i zanieczyszczania terenów przyległych do dróg, transport urobku powinien odbywać się wyłącznie po wyznaczonych trasach oplanowanych pojazdami. Uciążliwości związane z wydobywaniem (hałas, emisja pyłów) nie powinny przekraczać terenu górniczego. Działalność prowadzona zgodnie z udzielonymi koncesjami na wydobywanie złoża nie powinna stać w sprzeczności z przepisami ochrony środowiska.

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko wydobywanie kopalni ze złoża metodą odkrywkową zalicza się do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, jeżeli znajdują się:

- na terenie gruntów leśnych lub w odległości nie większej niż 100 m od nich oraz
- w odległości nie większej niż 0,5 km od miejsca planowanego wydobywania kopalni metodą odkrywkową znajduje się inny obszar górniczy ustanowiony dla wydobywania kopalni metodą odkrywkową.

Kolejnym potencjalnie obciążającym dla środowiska terenem wyznaczonym w zmianie Studium jest teren produkcji przemysłowej PP na dz. nr geod. 236 w Dudkach Kolonii. Ponieważ na ww terenie już obecnie funkcjonuje zakład przemysłowy (producent domów przenośnych), należy założyć, że chodzi o rozwinięcie produkcji, a więc zintensyfikowanie oddziaływania. Teren ten znajduje się w znacznych odległościach od obszarów chronionych (ponad 10 km), więc jego oddziaływanie będzie nieistotne. Ze względu na istniejącą w pobliżu zabudowę mieszkalną, rozbudowę zakładu należy prowadzić tak by negatywne oddziaływania mieściły się w granicach dopuszczonych przez prawo. Produkcja przemysłowa jest również dopuszczona na terenie P_PEF zlokalizowanym w Dziękoniach na dz. nr geod 292. Podobnie jak w poprzednim przypadku obszary chronione znajdują się w znacznych odległościach, więc oddziaływanie bezpośrednie nie będzie występować.

Głównym zagrożeniem dla Natury 2000 Dolina Biebrzy jest odwodnienie terenu, trwające już od XIX w. Wywołane nim obniżenie poziomu wód gruntowych prowadzi do przesuszenia torfowisk, a przez to zanikania roślinności typowo bagiennej. Kolejnym zagrożeniem jest zaniechanie użytkowania rolniczego, szczególnie kośnego i wypasu, co sprzyja sukcesji drzew i krzewów zastępujących siedliska otwarte. Zachwianie równowagi wpływa negatywnie na obecne bogactwo przyrodnicze. Zatrzymanie tego procesu wymaga ochrony czynnej. Istotnymi zagrożeniami są również brak gospodarki wodno-ściekowej wpływający na eutrofizację wód podziemnych i powierzchniowych, kłusownictwo,

osuszanie lub likwidacja małych zbiorników wodnych, rabunkowe pozyskiwanie surowców zielarskich oraz eksploatacja torfu w otulinie Biebrzańskiego Parku Narodowego.

Powstawanie nowej zabudowy na obszarach chronionych musi uwzględniać obowiązujące dla tych obszarów plany ochrony oraz nakazy i zakazy.

Do głównych zagrożeń Natury 2000 Ostoja Biebrzańska zalicza się zaniechanie użytkowania łąk i pastwisk na terenach podmokłych ale także intensyfikację gospodarki rolnej, wypalanie łąk i ich zarastanie, obniżanie się poziomu wód (melioracje), zanieczyszczenie wód, presja rekreacyjna, kłusownictwo i zagrożenia wynikające z zmianą zagospodarowania terenu np. I helsiński korytarz transportowy Via Baltica. W związku z powyższym ewentualna intensyfikacja gospodarki rolnej, związana z wyznaczeniem terenu upraw polowych (RP), nie będzie zgodna z celami ochrony Natura 2000 Ostoja Biebrzańska.

Korytarze ekologiczne nie są elementami przestrzeni objętymi ochroną prawną, lecz ze względu na funkcje jakie pełnią w sieci Natura 2000 należy dążyć do minimalizowania ich obciążenia procesami antropogenicznymi. Sposobami na ograniczenie negatywnego wpływu na funkcjonowanie korytarza są: zachowanie odległości między budynkami przynajmniej 50 m, ogrodzenia niestanowiące nieprzekraczalnej bariery, unikanie tych rodzajów zagospodarowania, które są źródłem uciążliwych emisji - hałasu, pyłów, zapachów).

Część terenów, wskazanych w zmianie Studium pod zabudowę mieszkaniową i mieszkaniowo usługową jest położona przy ważnych ciągach komunikacyjnych:

- przy drodze krajowej 65: MN dz. nr geod. 132/1, 132/2 w Żodziach, MN_U, dz. nr geod 132/5, 134 w Żodziach oraz dz. nr geod. 2 w Zblutowie,
- przy linii kolejowej nr 38: MN, dz. nr geod. 139/6 w Żodziach oraz MN_U dz. nr geod. 167/9 w Żodziach.

Taka lokalizacja wiąże się z szeregiem negatywnych oddziaływań na mieszkańców: hałas, wibracje, emisje pyłu i gazów spalinowych, zaśmiecenie światłem przejeżdżających nocą pojazdów. By ograniczyć te oddziaływania inwestor jest zobowiązany do zastosowania rozwiązań technicznych i organizacyjnych w ramach inwestycji gwarantujących dotrzymanie standardów jakości środowiska w granicach inwestycji, w szczególności dopuszczalnych poziomów hałasu, w tym w postaci odpowiednich nasadzeń, dbać by architektura budynków odpowiadała niesprzyjającym warunkom – przykładowo sypialnie od strony przeciwnej niż droga, czy linia kolejowa.

Ze względu na aktualny brak audytu krajobrazowego (opracowywanego przez Zarząd Województwa) zmiana studium nie odnosi się do jego zapisów.

Obszary chronione

Najbliżej położonymi prawnie chronionym terenem jest znajdujące w kierunku zachodnim, w odległości około 7 km Biebrzański Park Narodowy, Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków NATURA 2000 „Ostoja Biebrzańska” (PLB20006) oraz Obszar Specjalnej Ochrony Siedlisk „Dolina Biebrzy” (PLH200008). Na południowy wschód w odległości około 12 kilometrów znajduje się granica Parku Krajobrazowego Puszcza Knyszyńska, wraz z Obszarem Specjalnej Ochrony Ptaków NATURA 2000 „Puszcza Knyszyńska” (PLB200003) i Obszarem Specjalnej Ochrony Siedlisk „Puszcza Knyszyńska” (PLH200006).

Obszarami nieobjętymi ochroną prawną, lecz istotnymi z punktu widzenia sieci ekologicznej NATURA 2000, są korytarze ekologiczne. W pobliżu miasta Mońki znajdują się dwa z nich: KPn-3B Dolina Biebrzy - Puszcza Knyszyńska - Zachodni oraz KPn 3A Dolina Biebrzy - Puszcza Knyszyńska Południowo-Zachodni. Najbliższy KPn-3B znajduje się w odległości ponad dwóch kilometrów od terenów objętych opracowaniem.

W związku ze znacznymi odległościami jak i rodzajem nowego zagospodarowania, zmiana planu nie wpłynie bezpośrednio na obszary chronione a oddziaływania pośrednie będą mało znaczące – z wyjątkiem terenu rolnictwa R położonego na działce nr geod. 268/1 w Kuleszach, ze względu na występowanie zadań ochronnych Nr 8 i 23 obszaru Natura 2000 Ostoja Biebrzańska.

Na terenie gminy Mońki uznano za pomniki przyrody:

- aleję 38 drzew - lip drobnolistnych w dawnym parku podworskim w miejscowości kol. Hornostaje (nr ewidencyjny 419) - uznane za pomniki przyrody Zarządzeniem Nr 86/82 Wojewody Białostockiego z dnia 31 grudnia 1982r. (Dz. Urz. WB Nr 1, poz.2),
- dąb szypułkowy we wsi Kulesze na posesji Nr 52 (nr ewidencyjny 1152) - uznany za pomnik przyrody rozporządzeniem Nr 3/94 Wojewody Białostockiego z dnia 17 listopada 1994r. (Dz. Urz. WB Nr 18, poz. 93)

i żaden z powyższych nie występuje na terenie opracowania.

Prognozowane oddziaływanie i natężenie zagrożeń środowiska

Lp	Elementy środowiska	Rodzaj oddziaływania
1	2	3
1.	Różnorodność biologiczna	Bezpośrednie, długoterminowe, stałe, pozytywne - tereny opracowania to tereny upraw rolnych. Powstanie farm fotowoltaicznych jest szansą na wprowadzenie większej liczby gatunków roślin (dzikich) i podążających za nimi zwierząt.
2.	Ludzie	Bezpośrednie, długoterminowe, stałe, pozytywne – ekologiczne źródło energii w postaci elektrowni fotowoltaicznych wiąże się z ograniczaniem efektu cieplarnianego. Ze względu na skalę mało znaczące. Bezpośrednie, długoterminowe, stałe, pozytywne – nowe miejsca pracy i zamieszkania.
3.	Zwierzęta	Pośrednie, długoterminowe, stałe, negatywne – nowe zagospodarowanie zlikwiduje istniejące obecnie siedliska, utrudni przemieszczanie się zwierząt, ograniczy tereny żerowania. Ze względu na wysoki stopień zantropizowania terenów opracowania - mało znaczące. Pośrednie, długoterminowe, stałe, pozytywne - tereny farm fotowoltaicznych nie są czynnie użytkowane przez człowieka, w związku z czym są szansą na wprowadzenie gatunków roślin sprzyjających bioróżnorodności.
4.	Rośliny	Pośrednie, długoterminowe, stałe - na terenach opracowania nastąpi zmiana szaty roślinnej, ponieważ dotyczy to terenów zantropizowanych wpływ na środowisko nie będzie znaczący. Pośrednie, długoterminowe, stałe, pozytywne - tereny farm fotowoltaicznych nie są czynnie użytkowane przez człowieka, w związku z czym są szansą na wprowadzenie gatunków roślin sprzyjających bioróżnorodności.
5.	Woda	Bezpośrednie, długoterminowe, stałe, negatywne – zarówno działalność gospodarza jak i potrzeby bytowe człowieka mogą się wiązać z niekontrolowanym przedostawaniem się zanieczyszczeń do wód – awaria. Mało znaczące.
6.	Powietrze	Bezpośrednie, długoterminowe, stałe, pozytywne - powstanie nieemisyjnego źródła energii. Produkcja przemysłowa, wzmożony ruch pojazdów będą przyczyną większych emisji gazów spalinowych i pyłów – mało znaczące.
7.	Powierzchnia ziemi	Bezpośrednie, długoterminowe, stałe – na terenach inwestycji dojdzie do zmian w powierzchni ziemi.
8.	Krajobraz	Bezpośrednie, długoterminowe, stałe, negatywne – zmiana studium będzie skutkowałą wprowadzeniem do krajobrazu nowych elementów, w tym bardzo odmiennych od dotychczasowych – farmy fotowoltaiczne.
9.	Klimat	Bezpośrednie, długoterminowe, stałe, pozytywne - powstanie ekologicznego źródła energii. Bezpośrednie, długoterminowe, stałe, negatywne – nieco zwiększona emisja gazów cieplarnianych – mało znaczące.
10.	Zasoby naturalne	Bezpośrednie, długoterminowe – planuje się wydobycie surowców mineralnych.
11.	Zabytki	Brak oddziaływania.
12.	Dobra materialne	Brak na terenie objętym opracowaniem.
13.	Natura 2000	Bezpośrednie długoterminowe, negatywne – realizacja upraw rolnych na terenie wskazanym do prowadzenia działań ochronnych Natura 2000 będzie sprzeczne z celami ochrony..

2. Istniejący stan środowiska

2.1. Położenie fizyczno-geograficzne

Według podziału fizycznogeograficznego Polski (J. Kondrocki, A. Rychling) gmina Mońki położona jest w obrębie wysoczyzny Białostockiej wchodzącej w skład makroregionu Niziny Północno-podlaskiej. Niewielki skrawek w północno - zachodniej części gminy należy do Kotliny Biebrzańskiej.

Na terenie gminy Mońki dominuje urozmaicona morfologicznie wysoczyzna polodowcowa z licznymi formami marginalnymi powstałymi podczas zanikania zlodowacenia środkowo-polskiego. Obszar wysoczyzny gminy położony jest głównie na wysokości 130-170 m npm. Najwyższe wzniesienie znajduje się w okolicy kol. Świerzbienia - 201,3 m npm., zaś teren najniżej położony to użytki zielone znajdujące się pomiędzy wsiami Wilamówka i Kulesze 101,1, m npm. Najbardziej charakterystycznymi formami rzeźby terenu są liczne wzgórza kemowe. Między kemami występują płaty osadów wodnolodowcowych, a miejscami osadów zastoiskowych (rejon wsi Hornostaje). Powierzchnia osadów wodnolodowcowych opada łagodnie w kierunku południowo-wschodnim do rozległego obniżenia, w środku którego w XVI w. piętrząc wody rzeki Nereśl utworzono jezioro Zygmunta Augusta (Czechowskie).

We wschodniej części obszaru gminy dominującym elementem rzeźby terenu jest dolina rzeki Nereśl. Natomiast fragment obszaru zachodniej części gminy zaliczany do Kotliny Biebrzańskiej charakteryzuje się płaskorówninną rzeźbą terenu i obejmuje głównie taras nadzalewowy Biebrzy przykryty piaskami eolicznymi i wydrami, skrawki tarasu zalewowego oraz część równin torfowych wypełniających rozległe obniżenie Kotliny Biebrzańskiej. Obszar ten wyniesiony jest ca 110 m npm.

W układzie administracyjnym gmina Mońki położona jest w centralnej części województwa podlaskiego i granicy od północnego-wschodu z gminą Jaświły, od południowego wschodu z gminą Knyszyn, od południa z gminą Krypno, od południowego zachodu z gminą Trzcianna i od północnego-zachodu z gminą Goniądz. Tereny opracowania koncentrują się w północnej i centralnej części gminy,

2.2. Budowa geologiczna

Obszar gminy Mońki położony jest w obrębie prekambryjskiej platformy wschodnieuropejskiej na południowym skłonie wyniesienia mazursko-suwalskiego. Strop utworów krystalicznych leży na głębokości około 1000m, na którym idąc od dołu do góry zalegają osady:

- jury środkowej - iły, iłowce, mułowce, margle, wapienie muszlowe,
- kredy dolnej - osady wapienno-margliste,
- kredy górnej - wapienie piaszczysto-glaukonitowe z fosforytami, piaski i mułowce kwarcowe glaukonitowe, wapienie z fauną i kreda piszcząca,
- osady trzeciorzędowe - reprezentowane głównie przez piaski, mułki i iły oligoceńskie oraz mioceneńskie, stanowiące podłoże pokrywy czwartorzędowej.

Mięszkość pokrywy czwartorzędowej na terenie gminy jest zróżnicowana i waha się od ca 120 do 123 m. Utwory czwartorzędowe są reprezentowane przez osady zlodowacenia począwszy od podlaskiego aż do środkowo-polskiego. Osady zlodowacenia podlaskiego reprezentowane są przez gliny zwałowe zalegające w obniżeniach podłoża czwartorzędowego. Nie tworzą one jednak ciągłego poziomu. Gliny zwałowe przykrywają recesyjne osady zastoiskowe i wodnolodowcowe, które z kolei są przykryte przez gliny zwałowe dwóch stadiów starszego i młodszego zlodowacenia południowopolskiego. Gliny zwałowe młodszego stadiału występują prawie na całym obszarze gminy w towarzystwie osadów wodno-lodowcowych i zastoiskowych. W rejonie gm. Mońki osady zlodowacenia południowo-polskiego są oddzielone od osadów zlodowacenia środkowo-polskiego osadami iłów, mułków, piasków jeziornych oraz torfu. Głównym budulcem pokrywy czwartorzędowej na terenie gminy Mońki są utwory zlodowacenia środkowo-polskiego reprezentowane przez gliny zwałowe, osady lodowcowe, mułki, piaski i żwiry kemów, osady stożków zandrowych oraz osady zastoiskowe w rejonie wsi Hornostaje. Znaczne powierzchnie gminy zajmują pagóry kemowe zbudowane z piasków drobnoziarnistych z wkładkami mułków oraz piaskami z wkładkami żwirów. Zbocza pagórów kemowych często pokryte są warstwą gliny zwałowej lub piasków lodowcowych. Mięszkość osadów kemowych waha się w granicach 20 - 30 m.

Fragment Kotliny Biebrzańskiej znajdujący się na terenie gminy Mońki budują piaski rzeczne zlodowacenia północno-polskiego. W okresie holocenu powierzchnie tarasu nadzalewowego w wielu miejscach pokryte zostały piaskami eolicznymi oraz wydrami (okolice wsi Kulesze). Utwory holocenneńskie wykształcone w postaci torfów występują głównie w dolinie rzeki Biebrzy, a także w dolinach mniejszych cieków oraz obniżeniach bezodpływowych na wysoczyźnie.

2.3. Wody powierzchniowe

Pod względem hydrograficznym obszar gminy Mońki należy do dorzecza Wisły z czego 76% powierzchni gminy leży w obrębie zlewni rzeki Narwi, a 24% w zlewni Biebrzy. Przez teren gminy przebiega wododział wód

powierzchniowych III -rzędu oddzielający zlewnię rzeki Nereśl i rzeki Biebrzy.

Sieć hydrograficzna na obszarze gminy jest słabo rozwinięta. Głównym elementem tej sieci jest rzeka Nereśl. Płyne ona z północy na południe przez wschodnią i południową część gminy. Głównymi jej dopływami z terenu całej gminy są niewielkie prawobrzeżne ciekły Wrzączka (Targonka) i Rumejka odwadniająca wschodnią i południową część gminy. Natomiast północna i zachodnia część gminy odwadniana jest przez Czarną Strugę, Kosówkę i Gołdę. Są to ciekły wodne odprowadzające wody do rzeki Biebrzy, położonej na zachód od gminy Mońki. W układzie i funkcjonowaniu sieci hydrograficznej gminy istotną rolę odgrywa jezioro Zygmunta Augusta leżące po zewnętrznej stronie południowo-wschodniej granicy gminy, które oprócz funkcji retencyjnej pełni również rolę zbiornika przeciwpowodziowego. Z obliczeń rzędnych zasięgu fali powodziowej dla rzek województwa podlaskiego wynika, że zagrożenia powodziowe na terenie gminy Mońki nie występują.

Tereny opracowania znajdują się w zasięgu trzech jednolitych części wód powierzchniowych:

Stan sanitarny jednolitej części wód Nareśl od Rumejki do ujścia RW200016261899 – naturalna część wód.

- stan/potencjał ekologiczny – zły,
- stan chemiczny – poniżej dobrego,
- stan ogólny – zły stan wód,
- główne źródło presji troficznych – odpływ miejski (wody opadowe),
- Głównie źródło presji hydromorfologicznych - budowle piętrzące - rzeki główne, budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) - rzeki główne,
- ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego – zagrożona.

Stan sanitarny jednolitej części wód Kosodka RW200015262949 – silnie zmieniona część wód.

- stan/potencjał ekologiczny – zły,
- stan chemiczny – poniżej dobrego,
- stan ogólny – zły stan wód,
- główne źródło presji troficznych – źródła przemysłowe,
- Głównie źródło presji hydromorfologicznych - prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące - rzeki pozostałe, budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) - rzeki główne,
- rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski, rozproszone - rolnictwo, leśnictwo; nieznanne (substancje zakazane),
- ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego – zagrożona.

Cała zlewnia JCWP stanowi obszar wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód.

Stan sanitarny jednolitej części wód Czarna Struga RW20001026276 – naturalna część wód.

- stan/potencjał ekologiczny – słaby,
- stan chemiczny – poniżej dobrego,
- stan ogólny – zły stan wód,
- główne źródło presji troficznych – nawożenie i depozycja,
- główne źródło presji chemicznych - rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski, rozproszone - rolnictwo, leśnictwo,
- ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego – zagrożona.

Cała zlewnia JCWP stanowi obszar wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód.

Na terenach ujętych w opracowaniu nie występują wody powierzchniowe. Teren W w Świerzbieniach dz. nr geod. 2/27, 2/24, 2/26 jest przewidziana do realizacji zbiornika wód retencyjnych w ramach rekultywacji terenów wydobywczych.

2.4. Wody podziemne

Główne źródło ujmowania wód podziemnych dla celów użytkowych na obszarze gminy Mońki stanowią utwory czwartorzędowe. Warunki hydrogeologiczne w utworach czwartorzędowych na obszarze gminy są skomplikowane i niezbyt korzystne z uwagi na dominację w budowie geologicznej glin. W obrębie tych utworów wyróżnia się kilka poziomów wodonośnych charakteryzujących się zróżnicowaną zasobnością i zasięgiem przestrzennym. Wyróżnione poziomy wodonośne to:

- poziom wodonośny spągowy (najniższy),

- międzymorenowy poziom wodonośny - II b i II a,
- przypowierzchniowy poziom wodonośny.

Wody z ujęć czwartorzędowych, a w szczególności z poziomu wodonośnego międzymorenowego są podstawowym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę na terenie gminy Mońki. Warstwy wodonośne tego poziomu tworzą naprzemianległe z glinami piaski i żwiry znajdujące się na znacznych głębokościach. Poziom ten charakteryzuje się napiętym zwierciadłem wody oraz zmienną wydajnością (40 - 80 m³/h) z poszczególnych ujęć, uzależnioną od miąższości i wykształcenia litologicznego warstwy wodonośnej. Wody tego poziomu charakteryzują się dobrymi parametrami fizyko-chemicznymi i bakteriologicznymi.

Wody poziomu przypowierzchniowego występują w poszczególnych utworach o dobrych warunkach infiltracyjnych budujących dna dolin rzecznych oraz niektóre obszary wysoczyznowe. Wody dolin rzecznych kontaktują się z wodami osadów plejstocenyjskich obszarów wysoczyznowych i są ze sobą hydrostatycznie powiązane, wykazując uzależnienie okresowych wahań od okresowych stanów wody w rzekach. Im dalej od dolin powyższa zależność się zmniejsza i wahania okresowe w większym stopniu są związane z wielkością i intensywnością opadów atmosferycznych. Głębokość występowania zwierciadła wody gruntowej, wiąże się ściśle z ukształtowaniem powierzchni terenu. Najpłycej woda zalega w holocenyjskich torfach, namułach i piaskach budujących dna dolin rzecznych i obniżerń terenowych. Zwierciadło wody układa się tutaj płycej niż 2 m ppt. Na obszarach wysoczyznowych lustro wody w miarę wzrostu wysokości bezwzględnych - obniża się do głębokości poniżej 8 m, wykazując przy tym dość ścisłą zależność od konfiguracji terenu. Poziom przypowierzchniowy stanowi podstawowe źródło ujmowania wód w studniach kopanych. Wody tego poziomu w znacznym stopniu są narażone na zanieczyszczenia bakteriologiczne. Przy wysokim stanie wód gruntowych, po okresie roztopów lub długotrwałych opadów w stropie osadów trudnoprzepuszczalnych, zwłaszcza na terenach płaskich, istnieje możliwość występowania płytkich wód powierzchniowych zwanych „wierzchówkami”.

Gmina Mońki należy do obszarów o ograniczonych, lokalnie dobrych zasobach wód podziemnych - jednostkowe zasoby wód podziemnych w m³/24h/km² wynoszą od 50 do 200. Zaopatrzenie ludności w dobrą wodę pitną powinno odbywać się na bazie ujęć wód z poziomu międzymorenowego i spągowego, względnie z ujęć wód oligocenyjskich. Część gminy na zachód od m. Kulesze leży w zasięgu udokumentowanego w 2011 r. Głównego Wód Podziemnych nr 217 „Pradolina Rzeki Biebrzy”. Ranga ZWP: główny, powierzchnia: 1195,00 km²; Stratygrafia: Q, Typ ośrodka: porowy, głębokość: 3 m do 50 m (głębokość średnia 30 m), dokumentacja hydrogeologiczna określająca warunki hydrogeologiczne w związku z ustanawianiem obszaru ochronnego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 217 – Pradolina rzeki Biebrzy z 2011 r.

Gmina Mońki, zgodnie z aktualnym podziałem na 172 Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd), znajduje się w zasięgu dwóch z nich:

- JCWPd32 (kod: PLGW200032), Region wodny Środkowej Wisły o dobrym stanie chemicznym, ilościowym i ogólnym. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego dla JCWPd jest niezagrażona.
- PLGW200052 Region wodny Środkowej Wisły o dobrym stanie chemicznym, ilościowym i ogólnym. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego dla JCWPd jest niezagrażona.

2.5. Klimat

W podziale byłego województwa białostockiego na krainy klimatyczne (wg. S.J. Pióro - 1973r.) obszar gminy Mońki zaliczony został do Krainy Wysoczn Północnopodlaskich (Wysoczn Białostocka). Tereny bezpośrednio przylegające do Kotliny Biebrzańskiej (zachodnia część gminy) ulegają jej wpływowi klimatycznym, co uwidoczni się przez zwiększoną wilgotność powietrza, niższe temperatury wiosny i lata oraz nieco niższe temperatury w listopadzie i grudniu. Poniższą charakterystykę klimatu obszaru gminy oparto głównie o dane meteorologiczne ze stacji: Mońki, Knyszyn, Białystok, Osowiec i Biebrza z okresu lat 1948 -1967 wg. opracowania S.J. Pióro „Klimat województwa białostockiego” i okresu 1961 -1995 wg. opracowania A. Górniaka „Klimat województwa podlaskiego”

Średnia roczna temperatura na terenie gminy jest niższa od średniej krajowej i wynosi 6,2 °C. Średnia temperatura lipca 17 °C, zaś stycznia - 6,3 °C. Średnia roczna amplituda wynosi 23,3 °C. Najwyższe temperatury występują w lipcu (średnia temperatura max 22,8 °C. Najniższe temperatury występują w styczniu (średnia temperatura min - 9,7 °C). Okres wegetacji (średnia temperatura powyżej 5 °C) trwa około 210 dni, rozpoczyna się on w pierwszej dekadzie kwietnia i kończy się pod koniec października lub na początku listopada. Średnia wilgotność względna powietrza na obszarze gminy wynosi 82%. Najwyższa wartość wilgotności względnej przypada na okres od października do marca, najniższa w czerwcu. W przebiegu dobowym stosunkowo wyższe wartości obserwuje się nocą i nad ranem, natomiast najniższe przypadają na godziny południowe. Rejon gminy Mońki otrzymuje około 587 mm opadów w skali rocznej, z czego na okres wegetacyjny (IV - X) przypada około 410 mm. Maksimum opadów w ciągu roku obserwuje się w maju, czerwcu, lipcu, sierpniu i wrześniu, zaś minimum w styczniu i marcu. Opady letnie różnią się od opadów zimowych długotrwałością i intensywnością. Latem są one zazwyczaj krótkotrwałe o dużym natężeniu, zaś zimą długotrwałe o niewielkim natężeniu. Pokrywa śnieżna zalega na badanym terenie dość długo - średnio 92 dni. Obserwowana jest ona

od listopada do kwietnia. Najwięcej dni z pokrywą śnieżną notuje się w styczniu.

Na terenie opracowania dominują wiatry południowo-zachodnie i zachodnie. Najrzadziej notowane są wiatry północno - wschodnie i północne. Zimą zaznacza się duży udział wiatrów południowych i południowo-wschodnich. Średnia prędkość wiatru wynosi ca 3,8 m/sek. Największe prędkości osiągają wiatry południowo-zachodnie oraz zachodnie. Najmniejsze prędkości osiągają wiatry północno-wschodnie oraz południowe.

2.6. Warunki glebowe

W podziale województwa podlaskiego na regiony glebowo-rolnicze obszar gminy Mońki położony jest w obrębie regionu Moniecko-Dąbrowskiego. Region ten charakteryzuje się niskofalistością, miejscami pagórkowatą rzeźbą terenu z licznymi obniżeniami dolinnymi. Cechą charakterystyczną regionu jest silna kamienistość nie tylko gruntów ornych, lecz także użytków zielonych położonych w obniżeniach śródpolnych. Skałą macierzystą gleb obszaru gminy Mońki są utwory czwartorzędowe pochodzenia lodowcowego i wodnolodowcowego, wykształcone w postaci piasków naglinowych i piasków zwałowych całkowitych, a także glin monieckich silnie spiaszczonych oraz w dolinach rzecznych i zagłębieniach piasków rzecznych i utworów organicznych. Na taki podłożu wykształciły się gleby mało typologicznie zróżnicowane.

Na obszarze gminy dominują dwa typy gleb:

- gleby brunatne wylugowane i kwaśne (Bw) - tworzą one znaczne zasięgi powierzchniowe i koncentrują się głównie w pasie środkowej części gminy (nieco poniżej miasta Mońki) wzdłuż osi NE - SW wyznaczonej miejscowościami Waśki, Moniuszeczek, Magnuszewo i Kołodziej oraz na terenach północno-zachodniej części gminy.

Gleby te w przeważającej mierze zaliczane są do 5 kompleksu przydatności rolniczej gleb tj. do kompleksu żytńio dobrego, a dominującą klasą bonitacyjną gruntów ornych jest ki. IV^a i IV^b,

- gleby piaskowe różnych typów genetycznych (AB) - zachowują one identyczny układ do powyższego z tym, że zajmują pas terenów (nieco powyżej miasta Mońki) na linii miejscowości Hornostaje, Zblutowo, Oliszki, Dzieżki, Masie oraz na terenach w południowo-wschodniej części gminy.

Gleby te to głównie 6 i 7 kompleks przydatności rolniczej gleb (żytni słaby i żytni bardzo słaby) z dominacją V i VI kl. bonitacyjnej gruntów ornych o niewielkiej przydatności do produkcji rolnej. Gleby pseudobielicowe (A) występują lokalnie. Zajmują one nieco większe powierzchnie w okolicy wsi Czekołdy - Dziekonie, Kropiwnica, Jaśki i Ołdaki. Gleby te zaliczone są do 4 kompleksu przydatności rolniczej tj. do kompleksu żytniego bardzo dobrego z dominującą IIIb i IV* kl. bonitacyjną gruntów ornych. Czarne ziemie, gleby murszowo-mineralne oraz gleby torfowe i murszowo- torfowe występują w rozproszeniu na obszarze całej gminy, głównie na użytkach zielonych położonych w dolinach cieków wodnych i obniżeniach terenowych. Wśród użytków rolnych dominuje kompleks 2z - użytki zielone średnie. Na terenie gminy Mońki użytki zielone w większości mają uregulowane stosunki wodne.

Teren opracowania to w przeważającej większości kompleksy żytńie oraz użytki zielone średnie i las.

2.7. Surowce mineralne

Na terenie gminy Mońki surowce mineralne występują przeważnie w przypowierzchniowej warstwie utworów czwartorzędowych i są eksploatowane metodą odkrywkową na lokalne potrzeby gminy i jej mieszkańców.

Na dzień 31 XII 2017 r." w gminie Mońki aktualnie udokumentowane i eksploatowane są złoża:

- "Mońki-Żodzie" - w obrębie działek o nr ewid. geod. 161/ 1 i 162/1
- "Sikory II" - w obrębie działki o nr ewid. geod. 154/2;
- "Sikory III" - w obrębie działki o nr ewid. geod. 154/2;
- "Mońki-Hornostaje 2" - w obrębie działki o nr ewid. geod. 143/17;
- "Świerzbienie" - w obrębie działek o nr ewid. geod. 2/24, 2/26, 2/27;
- "Mońki-Hornostaje" oraz "Sikory" (w obrębie działki o nr ewid. geod. 154/2), eksploatacja złóż została zaniechana.

W 2018 r. pojawiły się nowe informacje dot. udokumentowanych złóż na terenie Gminy Mońki:

- złożo "Jaski" - w obrębie działki o nr ewid. geod. 155/4, zatwierdzone przez Starostę Monieckiego;
- granice złoża „Świerzbienie” zostały zmienione zatwierdzonym przez Marszałka Województwa Podlaskiego „Dodatkem nr 1 do dokumentacji geologicznej złoża kruszywa naturalnego „Świerzbienie” miejscowość: Świerzbienie, gmina: Mońki, powiat: moniecki, województwo: podlaskie, obecnie złożo udokumentowane jest w obrębie działek o nr ewid. geod. 2/24, 2/26, 2/27, 1/19, 1/22 i 1/25. Zasoby złoża to złoża piasków w ilości 1 254,40 tys. ton (na dzień 31 grudnia 2017 r.)

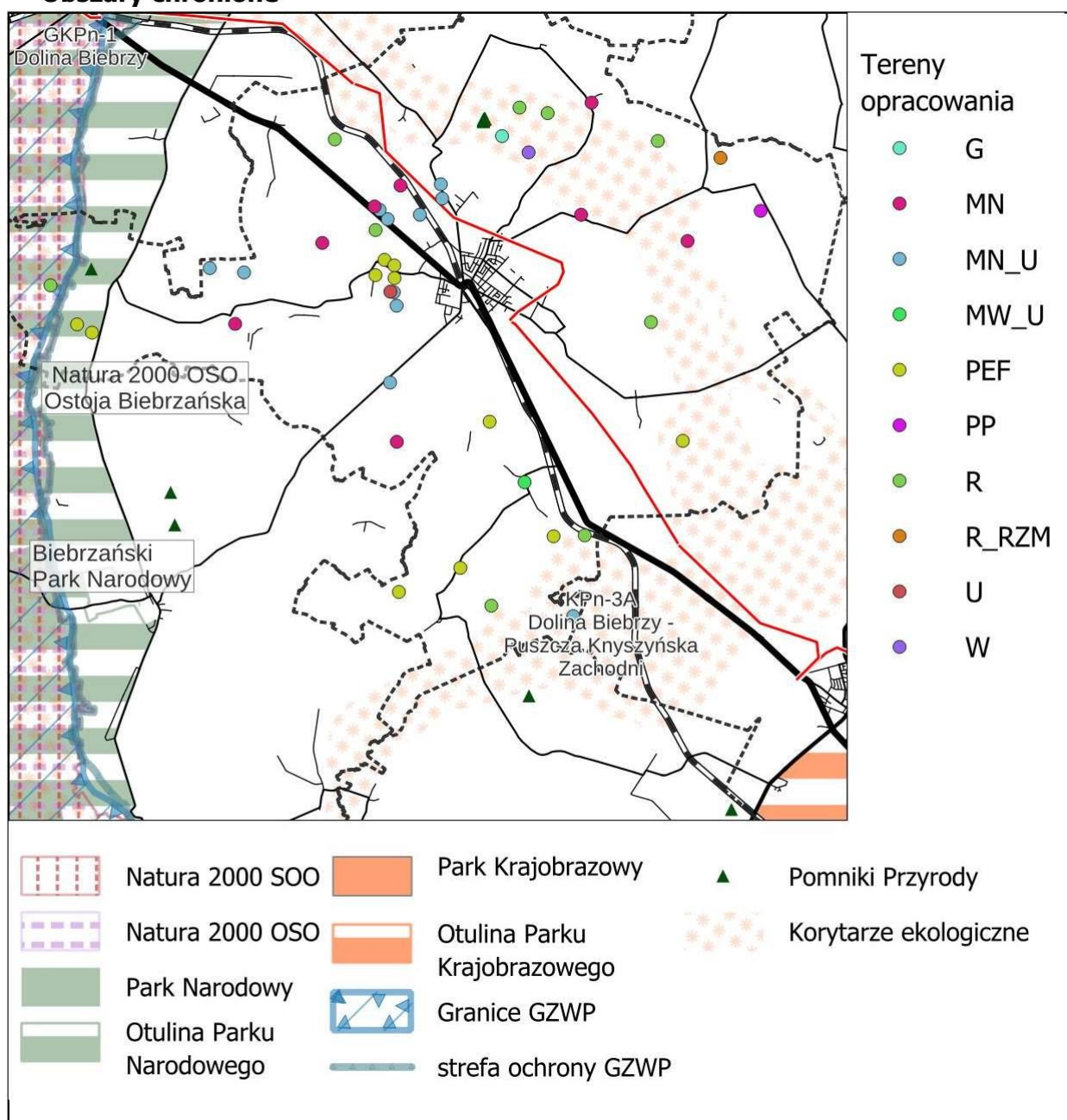
Na podstawie geośrodowiskowej mapy Polski, plansza A, ark. 261 Mońki (H. Kapera, J. Jędrzejewska 2011 r.) oraz ark. 260 Goniądz (L. Kruk, H. Kapera 2011 r.) perspektywiczne obszary złóż występują w okolicy:

- na linii Przytulanka - Guzy - piaski ze żwirem,
- miejscowości Zblutowo - piaski z domieszką drobnego żwiru,

- na południe od m. Dziękonie - piaski i żwiry,
- miejscowości Kiślaki i Masie - piaski i piaski ze żwirami,
- miejscowości Żodzie - kreda jeziorna.

Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków gminy Mońki na terenie G dz. nr geod. 320/2, 323/1 w Hornostajach przewiduje wydobycie surowców mineralnych.

2.8. Środowisko przyrodnicze Obszary chronione

Obszar gminy Mońki z uwagi na swoje centralne położenie w województwie podlaskim ma połączenie z ważnymi obszarami dla funkcjonowania systemu ekologicznego województwa. Dolina rzeki Nereśl jest elementem wieloprzestrzennym systemu przyrodniczego województwa stanowiącym ciąg powiązań przyrodniczych o znaczeniu regionalnym, połączony z systemem przyrodniczym rzeki Narew. Doliny mniejszych cieków (Czarna Struga, Gołda, Kosówka) są elementami drobnoprzestrzennymi systemu przyrodniczego województwa, powiązaniymi z systemem przyrodniczym doliny rzeki Biebrzy, objętej statusem Biebrzańskiego Parku Narodowego i z uwagi na swoje wyjątkowe walory przyrodnicze ujętej w projektowanej europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000, której głównym celem jest

utrzymanie bioróżnorodności państw Unii Europejskiej poprzez ochronę najcenniejszych siedlisk oraz gatunków fauny i flory na ich terytorium.

Z uwagi na powyższe, wszelka działalność gospodarcza na terenie gminy Mońki, która mogłaby być szkodliwa dla środowiska przyrodniczego miałaby również wpływ na stan środowiska poza granicami gminy.

2.9. Obszary i obiekty prawnie chronione

Najbliżej położonymi prawnie chronionym terenem jest znajdujące w kierunku zachodnim, w odległości około 7 km Biebrzański Park Narodowy, Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków NATURA 2000 „Ostoja Biebrzańska” (PLB20006) oraz Obszar Specjalnej Ochrony Siedlisk „Dolina Biebrzy” (PLH200008). Na południowy wschód w odległości około 12 kilometrów znajduje się granica Parku Krajobrazowego Puszcza Knyszyńska, wraz z Obszarem Specjalnej Ochrony Ptaków NATURA 2000 „Puszcza Knyszyńska” (PLB200003) i Obszarem Specjalnej Ochrony Siedlisk „Puszcza Knyszyńska” (PLH200006).

Obszarami nieobjętymi ochroną prawdą, lecz istotnymi z punktu widzenia sieci ekologicznej NATURA 2000, są korytarze ekologiczne. W pobliżu miasta Mońki znajdują się dwa z nich: KPn-3B Dolina Biebrzy - Puszcza Knyszyńska - Zachodni oraz KPn 3A Dolina Biebrzy - Puszcza Knyszyńska Południowo-Zachodni. Najbliższy KPn-3B znajduje się w odległości ponad dwóch kilometrów od terenów objętych opracowaniem.

W związku ze znacznymi odległościami jak i rodzajem nowego zagospodarowania, zmiana planu nie wpłynie bezpośrednio na obszary chronione a oddziaływania pośrednie będą mało znaczące – z wyjątkiem terenu rolnictwa R położonego na działce nr geod. 268/1 w Kuleszach, ze względu na występowanie zadań ochronnych Nr 8 i 23 obszaru Natura 2000 Ostoja Biebrzańska.

Na terenie gminy Mońki uznano za pomniki przyrody:

- aleję 38 drzew - lip drobnolistnych w dawnym parku podworskim w miejscowości kol. Hornostaje (nr ewidencyjny 419) - uznane za pomniki przyrody Zarządzeniem Nr 86/82 Wojewody Białostockiego z dnia 31 grudnia 1982r. (Dz. Urz. WB Nr 1, poz.2),
- dęb szypułkowy we wsi Kulesze na posesji Nr 52 (nr ewidencyjny 1152) - uznany za pomnik przyrody rozporządzeniem Nr 3/94 Wojewody Białostockiego z dnia 17 listopada 1994r. (Dz. Urz. WB Nr 18, poz. 93)

2.10. Fauna i flora

Zgodnie z regionalizacją faunistyczną Kostrowickiego obszar, na którym położona jest gmina przynależy do okręgu sarmackiego, podregionu wschodniego regionu środkowoeuropejskiego. Okręg sarmacki jest najdalej na zachód wysuniętą częścią biomu podtajgowego. Wyróżnia go występowanie 26 gatunków, wśród których gatunkami charakterystycznymi są: smużka, orlik grubodzioby, karaś srebrzysty, motyl – perłowiec wschodni. Fauna lokalna tego terenu jest słabo poznana. Na terenie Gminy Mońki nie występują duże i zwarte kompleksy leśne, brakuje też rozległych obszarów bagiennych, które to stanowią naturalne ostoje wielu gatunków rodzimej fauny. Nie mniej jednak każda z gromad ma swoich przedstawicieli na opisywanym terenie. Ssaki kopytne reprezentowane są głównie przez sarnę i dziką. Stosunkowo często widywany jest lis, dużo rzadziej jenot, kuna domowa, tchórz. Okoliczne pola i łąki zamieszkujeając szarak. Populacja zająca nie jest w ostatnich latach zbyt liczna, jednak spotkania nie należą do rzadkości. Z pozostałych ssaków z grupy Micromammalia na badanym obszarze występują między innymi: jeż wschodni, kret, nornica ruda, nornik zwyczajny, mysz domowa, mysz polna, szczur wędrowny. Ornitofauna występująca na omawianym terenie jest zróżnicowana gatunkowo i ilościowo. Do gatunków ptaków występujących na obszarze gminy należą: bocian biały, myszołów zwyczajny, myszołów włochaty (zimą), kuropatwa, żuraw, czajka, grzywacz, synogarlica turecka, dzięcioł duży, skowronek polny, dzierlatka, dymówka, oknówka, świergotek polny, świergotek łąkowy, pliszka siwa, słowik szary, rudzik, kopciuszek, kos, kwiczoł, piecuszek, zaganiacz, sikora bogatka, sikora modra, dzierzba gąsiorek, sroka, kruk, kawka, wrona siwa, szpak, jemioluska, wróbel, zięba, dzwonec, szczygieł, gil, trznadel. Dość uboga jest fauna płazów. Jednak dość często spotkać można na łąkach żabę trawną, a na terenach bardziej wilgotnych żabę moczarową. W niewielkich zbiornikach wodnych gody odbywają kumaki nizinne. Stosunkowo często spotkać można ropuchę szarą. Gromada gadów reprezentowana jest przez zaskrońca zwyczajnego, jaszczurkę zwinkę.

Według podziału Polski na regiony przyrodniczo-leśne lasy Gminy Mońki znajdują się w Krainie Mazursko-Podlaskiej Dzielnicy Wysoczyzny Bielsko-Podlaskiej (Dzielnicy Puszczy Podlaskich) charakteryzujących się występowaniem prawie wszystkich typów siedliskowych lasu oraz bardzo zróżnicowanym drzewostanem. W podziale administracyjnym lasów województwa podlaskiego, lasy należą do Nadleśnictwa Knyszyn z siedzibą w Mońkach - obręb Mońki. Lasy państwowe, które zajmują 12,6% (2035 ha) ogólnej powierzchni lasów występują w znacznym rozdrobnieniu na obszarze całej gminy. Lasy prywatne stanowią 87,2% (1775 ha) ogólnej powierzchni lasów. Zajmują one 10,9% ogólnej powierzchni obszaru gminy. Są znacznie rozdrobnione i występują na obszarze całej gminy, zajmując głównie kulminacje form marginalnych - kemów i moren czołowych zbudowanych z utworów piaszczysto-żwirowych.

Większe kompleksy występują w obrębie Kotliny Biebrzańskiej na plejstoceńskich tarasach nadzalewowych lub w postaci lasów olchowych na tarasie zalewowym. Ponadto większe kompleksy leśne występują w okolicy wsi: Oliszki, Jaski, Koleśniki, kol. Krzeczkowo, Przytulanka, Dziękonie i Zalesię. W układzie typów siedliskowych lasów dominuje Bór Mieszany Świeży (BMśw) i Las Mieszany Świeży (KMśw) oraz Ols (OL) w dolinach rzecznych i obniżeniach terenowych. Na siedliskach boru mieszanego świeżego (BMśw) drzewostan tworzy głównie sosna z niewielką domieszką brzozy i świerku. Na siedliskach lasowych występują głównie drzewostany sosnowo – dębowo - świerkowe ze znaczną domieszką grabu, brzozy, osiki, lipy i innych. W siedliskach olsowych występują głównie drzewostany olchowe z domieszką świerku, osiki i brzozy. Dominującą klasą drzewostanu jest II klasa (21 - 40 lat) i III klasa wieku (41-60 lat).

Na terenie Gminy Mońki brak jest lasów ochronnych stanowiących własność Skarbu Państwa będących z Zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego - Lasy Państwowe Nadleśnictwa Knyszyn. Występują tylko lasy gospodarcze (II kategoria), których podstawową funkcją jest produkcja surowca drzewnego na potrzeby własne gospodarstw wiejskich. Gospodarka leśna prowadzona jest głównie w oparciu o uproszczone plany urządzania lasów poszczególnych obrębów wsi. Na terenie wyznaczonym w zmianie Studium jako teren rolnictwa R (dz. nr geod. 268/1) w obrębie geod. Kulesze, wskazano działania ochronne nr 8 i nr 23. Działania te mają na celu ochronę gatunków: trzmielojad; błotniak stawowy; błotniak łąkowy; orlik krzykliwy; orlik grubodzioby; derkacz; żuraw - populacja wędrowna; kszczyk; dubelt; rycyk; kulik wielki; krwawodziób; rybitwa białowąsa; rybitwa czarna; rybitwa białoskrzydła; puchacz; uszatka błotna; wodniczka.

2.11. Krajobraz

Według podziału fizycznogeograficznego Polski (J. Kondrocki, A. Rychling) gmina Mońki położona jest w obrębie wysoczyzny Białostockiej wchodzącej w skład makroregionu Niziny Północno-podlaskiej. Niewielki skwerek w północno-zachodniej części gminy należy do Kotliny Biebrzańskiej.

Na terenie gminy Mońki dominuje urozmaicona morfologicznie wysoczyzna polodowcowa z licznymi formami marginalnymi powstałymi podczas zanikania zlodowacenia środkowo-polskiego. Obszar wysoczyzny gminy położony jest głównie na wysokości 130=170 m npm. Najwyższe wzniesienie znajduje się w okolicy kol. Świerzbienia - 201,3 m npm., zaś teren najniżej położony to użytki zielone znajdujące się pomiędzy wsiami Wilamówka i Kulesze 101,1, m npm. Najbardziej charakterystycznymi formami rzeźby terenu są liczne wzgórza kemowe. Między kemami występują płyty osadów wodnolodowcowych, a miejscami osadów zastoiskowych (rejon wsi Hornostaje). Powierzchnia osadów wodnolodowcowych opada łagodnie w kierunku południowo-wschodnim do rozległego obniżenia, w środku którego w XVI w. piętrząc wody rzeki Nereśl utworzono jezioro Zygmunta Augusta (Czechowskie). We wschodniej części obszaru gminy dominującym elementem rzeźby terenu jest dolina rzeki Nereśl. Natomiast fragment obszaru zachodniej części gminy zaliczany do Kotliny Biebrzańskiej charakteryzuje się płaskorówninną rzeźbą terenu i obejmuje głównie taras nadzalewowy Biebrzy przykryty piaskami eolicznymi i wydhami, skrawki tarasu zalewowego oraz część równin torfowych wypełniających rozległe obniżenie Kotliny Biebrzańskiej. Obszar ten wyniesiony jest ca 110 m npm.

Zmiana Studium wprowadza do krajobrazu nowe elementy, z których najwyraźniejszym w środowisku będą farmy fotowoltaiczne.

2.12. Dziedzictwo kulturowe

Na terenie Gminy Mońki znajdują się obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków na podstawie decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz obiekty o wartościach kulturowych nie objętych decyzjami konserwatorskimi:

- Kościół parafialny p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej i św. Kazimierza w Mońkach,
- Młyn wodny drewniany w Sikorach,
- Grodzisko wraz z osadą przygodową w Sikorach.

Na terenie gminy znajduje się 37 stanowisk archeologicznych. Reprezentują one szeroki przekrój chronologiczny: od epoki kamienia po okres nowożytny. Koncentrują się nad rzeką Kosówka i Nereślą oraz bezimiennymi ciekami.

Na terenach opracowania nie występują zabytki. W przypadku odkrycia podczas prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych -przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem, należy wstrzymać wszelkie roboty mogące uszkodzić lub zniszczyć odkryty przedmiot, zabezpieczyć ten przedmiot i miejsce jego odkrycia przy pomocy dostępnych środków i niezwłocznie zawiadomić o tym Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków lub Burmistrza.

3. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu.

W przypadku braku realizacji ustaleń zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Mońki stan środowiska przyrodniczego nie ulegnie większym przekształceniom.

4. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

Zmiana zagospodarowania dotyczy terenów antropizowanych – terenach rolnych i lasach użytkowych. Zgodnie z informacjami Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o stanie środowiska na terenie powiatu monieckiego:

Zanieczyszczenia atmosfery

Głównymi źródłami zanieczyszczeń atmosfery na terenie powiatu są rozproszone źródła emisji z sektora komunalno – bytowego, a także zanieczyszczenia komunikacyjne związane z ruchem pojazdów, głównie na trasie samochodowej Białystok – Mońki – Grajewo. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2017 r. emisja zanieczyszczeń pyłowych ogółem z terenu powiatu monieckiego wyniosła 9 ton (spadek emisji zanieczyszczeń o ok 40 % w porównaniu z rokiem 2016). Emisja zanieczyszczeń gazowych ogółem w 2017 r. wyniosła 30 175 ton (wzrost o ok 3 % w porównaniu z rokiem 2016). W ostatnim roku zanotowano wzrost emisji, a na przestrzeni ostatnich kilku lat utrzymuje się trend rosnący.

Na terenie „Strefy Podlaskiej”, która obejmuje wszystkie, za wyjątkiem Aglomeracji Białostockiej, powiaty województwa podlaskiego, wykonywana corocznie (zgodnie art. 89 Ustawy Prawo ochrony środowiska) „Ocena poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacji stref województwa podlaskiego” wykazała za rok 2017 przekroczenia normy pyłu PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu dla kryterium oceny - ochrona zdrowia.

Do oceny jakości powietrza na terenie całego województwa służą również pomiary na potrzeby oceny narażenia ekosystemów (kryterium oceny - ochrona roślin). Badania prowadzone są na stacji tła wiejskiego w m. Borsukowizna (gm. Krynki) gdzie wykonuje się automatyczne pomiary dwutlenku siarki, tlenków azotu oraz ozonu. W ocenie za 2017 r. stwierdzono niedotrzymanie celu długoterminowego ozonu.

Na terenie powiatu największymi źródłami zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego są ciepłownie miejskie i osiedlowe oraz zakłady przemysłowe zlokalizowane w Mońkach.

Jednolite części wód powierzchniowych

Długość sieci wodociągowej w gminie Mońki w roku 2022 wyniosła 178,2 km, długość sieci kanalizacyjnej: 41,8 km.

Długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej w gminie Mońki w roku 2022 wyniosła 23,46 %. Dla województwa podlaskiego wartość ta wyniosła 27 %, dla Polski 52,59 %. Wskazuje to na potencjalną presję środowiskową nieczystościami ciekłymi.

W gminie Mońki funkcjonuje jedna biologiczna oczyszczalnia ścieków, która obsługuje 9 341 mieszkańców.

Tereny opracowania znajdują się w zasięgu trzech jednolitych części wód powierzchniowych:

Stan sanitarny jednolitej części wód Nareśl od Rumejki do ujścia RW200016261899 – naturalna część wód.

- stan/potencjał ekologiczny – zły,
- stan chemiczny – poniżej dobrego,
- stan ogólny – zły stan wód,
- główne źródło presji troficznych – odpływ miejski (wody opadowe),
- Główne źródło presji hydromorfologicznych - budowle piętrzące - rzeki główne, budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) - rzeki główne,
- ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego – zagrożona.

Stan sanitarny jednolitej części wód Kosodka RW200015262949 – silnie zmieniona część wód.

- stan/potencjał ekologiczny – zły,
- stan chemiczny – poniżej dobrego,
- stan ogólny – zły stan wód,
- główne źródło presji troficznych – źródła przemysłowe,
- Główne źródło presji hydromorfologicznych - prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące - rzeki pozostałe, budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) - rzeki główne,
- rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski, rozproszone - rolnictwo, leśnictwo; nieznane (substancje zakazane),
- ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego – zagrożona.

Cała zlewnia JCWP stanowi obszar wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód.

Stan sanitarny jednolitej części wód Czarna Struga RW20001026276 – naturalna część wód.

- stan/potencjał ekologiczny – słaby,
- stan chemiczny – poniżej dobrego,
- stan ogólny – zły stan wód,

- główne źródło presji troficznych – nawożenie i depozycja,
- główne źródło presji chemicznych - rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski, rozproszone - rolnictwo, leśnictwo,
- ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego – zagrożona.

Cała zlewnia JCWP stanowi obszar wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód.

Jednolite części wód podziemnych

Gmina Mońki znajduje się w zasięgu dwóch JCWPd:

- JCWPd32 (kod: PLGW200032), Region wodny Środkowej Wisły o dobrym stanie chemicznym, ilościowym i ogólnym. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego dla JCWPd jest niezagrożona.
- PLGW200052 Region wodny Środkowej Wisły o dobrym stanie chemicznym, ilościowym i ogólnym. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego dla JCWPd jest niezagrożona.

Główne źródło ujmowania wód podziemnych dla celów użytkowych na obszarze gminy Mońki stanowią utwory czwartorzędowe. Warunki hydrogeologiczne w utworach czwartorzędowych na obszarze gminy są skomplikowane i niezbyt korzystne z uwagi na dominację w budowie geologicznej glin.

W obrębie tych utworów wyróżnia się kilka poziomów wodonośnych charakteryzujących się zróżnicowaną zasobnością i zasięgiem przestrzennym. Wyróżnione poziomy wodonośne to:

- poziom wodonośny spągowy (najniższy),
- międzymorenowy poziom wodonośny - II b i II a,
- przypowierzchniowy poziom wodonośny.

Klasyfikacja wskaźników fizykochemicznych wód podziemnych z otworu pomiarowego w Mońkach odpowiadała III klasie – woda zadowalającej jakości. Stwierdzono podwyższoną zawartość wapnia, jonów wodorowęglanu i azotanów. Ogólnie stan chemiczny wód oceniono jako dobry.

Odpady przemysłowe

Ilość odpadów wytworzonych (z wyłączeniem odpadów komunalnych), na terenie powiatu monieckiego w 2017 r. wyniosła 147,6 tys. ton co stanowiło 13,7 % odpadów wytworzonych na terenie całego województwa. W 2017 r. ilość odpadów przemysłowych poddanych procesom odzysku wyniosła 99,4 %.

Odpady komunalne

Głównymi źródłami wytwarzania odpadów komunalnych są gospodarstwa domowe oraz obiekty handlowo- usługowe, szkoły, przedszkola, obiekty turystyczne i targowiska. W 2022 r. zebrano 3 780,58 ton zmieszanych odpadów komunalnych, co w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosło 268 kg/rok.

Odpady komunalne zmieszane muszą być poddawane przetworzeniu w instalacjach do mechanicznobiolologicznego przetwarzania odpadów. W wyniku mechanicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych wydziela się frakcje dające się wykorzystać materiałowo lub energetycznie. Po procesie mechanicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych powstaje frakcja, która wymaga dalszego biologicznego przetworzenia. Pozostałości z sortowania po przetworzeniu, w postaci stabilizatu, mogą być kierowane na składowiska odpadów spełniające określone wymagania.

Od 1 stycznia 2012 r. obowiązuje ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Gmina ma za zadanie zapewnić odbieranie i właściwe - ekologicznie bezpieczne zagospodarowanie wszystkich odpadów komunalnych z możliwością selektywnego zbierania. W 2022 r. w gminie Mońki selektywnie zebrano 1 716,69 ton odpadów.

Odpady niebezpieczne

W bazie WSO 6 w 2016 roku zgromadzono informacje o 69 producentach odpadów niebezpiecznych. Pod względem ilości najwięcej odpadów wytworzyło przedsiębiorstwo Innowacje i Środowisko Sp. z o.o. – 75,8 oraz "PRO-EKO SERWIS" Sp. z o.o. – 68,3 ton. Do znaczących wytwórców odpadów należało również Przedsiębiorstwo "TOOLCO" Kazimierz Mitroszewski – 30,5 ton oraz Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Mońkach – 16,2 ton. Na terenie powiatu wytworzono 213,9 ton odpadów niebezpiecznych, zebrano 259,5 ton, natomiast odzyskano w instalacji 288,3 ton. Zbieraniem zajmowały się 4 specjalistyczne firmy posiadające odpowiednie zezwolenia, a unieszkodliwianiem w instalacjach – 1 firma. Największą grupę stanowiły materiały izolacyjne oraz materiały konstrukcyjne zawierające azbest– 147,5 ton.

Hałas komunikacyjny i przemysłowy

Na terenie powiatu monieckiego najistotniejszym i najpowszechniejszym źródłem hałasu jest transport drogowy. W znacznie mniejszym stopniu oddziałują negatywnie zakłady przemysłowe, transport kolejowy czy ruch lotniczy.

Największy wpływ na kształtowanie poziomu hałasu przy drogach mają parametry źródła, tzn. parametry ruchu drogowego, do których należą: natężenie ruchu, udział pojazdów ciężkich i motocykli oraz prędkość potoku pojazdów. Bardzo duży wpływ na wielkość emisji ma także stan techniczny pojazdów. Ochrona przed hałasem drogowym obejmuje działania zarówno w strefie emisji jak i odbioru hałasu.

Na terenie powiatu w roku 2016 Inspektorat przeprowadził pomiary hałasu komunikacyjnego w Mońkach. Badania miały na celu określenie stopnia uciążliwości drogi krajowej nr 65 przebiegającej przez miasto.

Wyniki badań wykazały, że 2,8 % ogólnej liczby mieszkańców Moniek eksponowanych jest na hałas dla wskaźnika LDWN >55dB, a 2,2% ogólnej liczby mieszkańców eksponowanych jest na hałas dla wskaźnika LN >50dB przekroczenia norm dopuszczalnych hałasu.

Pola elektromagnetyczne

W 2017 r. w Mieście Mońki przeprowadzono pomiary pól elektromagnetycznych i średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego nie przekroczyła wartości 0,2 [V/m], co oznacza, że nie przekroczyła dopuszczalnego poziomu.

Ochrona środowiska przed awariami

Jedynym zakładem, który jest brany pod uwagę w zakresie poważnych awarii, na terenie powiatu monieckiego, poza stacjami paliw płynnych, jest Moniecka Spółdzielnia Mleczarska, ul. A. Mickiewicza 62. Obecnie na terenie Moniek, przy ul. Mickiewicza w sąsiedztwie w/w zakładu mleczarskiego Polska Spółka Gazownicza Sp. o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Białymstoku ul. Gen St. Sosabowskiego 24, 15-182 Białystok oddaje do użytkowania stację regazyfikacji skroplonego gazu ziemnego LNG wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Po nadaniu właściwych parametrów gaz wprowadzany jest miejskiej sieci gazowej. Możliwości magazynowe umożliwiają jednoczesne magazynowanie ok. 50 Mg gazu. Instalacja została wyposażona w szereg zabezpieczeń pozwalających na jej sprawne i bezpieczne funkcjonowanie. W trakcie przeprowadzonych kontroli, w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom, nie stwierdzono uchybień mających wpływ na bezpieczeństwo jak i zagrożenie skażeniem środowiska. Przedmiotowa instalacja wyposażona jest w systemy alarmowe, zawory bezpieczeństwa i innego rodzaju zabezpieczenia, reagujące na zaistniałe sytuacje awaryjne w trakcie jej eksploatacji, zabezpieczające przed wystąpieniem poważnej awarii.

Według danych posiadanych przez WIOŚ w rozpatrywanym okresie wybudowano nową stację paliw płynnych (pierwsze półrocze 2018 r.): PLUS Diagnostyka Jan Jurkiewicz zlokalizowana w Mońkach, przy ul. Etckiej 30. Przedmiotowa stacja paliw została wyposażona w nowoczesną infrastrukturę i zabezpieczenia chroniące środowisko, spełniające wymagania wynikające z przepisów prawa. Główne jednak zagrożenie wypadkami o znamionach poważnych awarii wynika z transportu paliw płynnych i gazowych do zaopatrzenia tych obiektów.

Na terenie powiatu monieckiego w ostatnich latach nie odnotowano poważnych awarii jak również zdarzeń o znamionach poważnych awarii, zarówno na terenie zakładów będących potencjalnymi sprawcami jak i w transporcie drogowym i kolejowym towarów niebezpiecznych.

5. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

Teren gminy Mońki jest centralnie umieszczony pomiędzy obszarami chronionymi. Najbliżej położonymi prawnie chronionym terenem jest znajdujące w kierunku zachodnim, w odległości około 7 km Biebrzański Park Narodowy, Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków NATURA 2000 „Ostoja Biebrzańska” (PLB20006) oraz Obszar Specjalnej Ochrony Siedlisk „Dolina Biebrzy” (PLH200008). Na południowy wschód w odległości około 12 kilometrów znajduje się granica Parku Krajobrazowego Puszcza Knyszyńska, wraz z Obszarem Specjalnej Ochrony Ptaków NATURA 2000 „Puszcza Knyszyńska” (PLB200003) i Obszarem Specjalnej Ochrony Siedlisk „Puszcza Knyszyńska” (PLH200006).

Obszarami nieobjętymi ochroną prawdą, lecz istotnymi z punktu widzenia sieci ekologicznej NATURA 2000, są korytarze ekologiczne. W pobliżu miasta Mońki znajdują się dwa z nich: KPn-3B Dolina Biebrzy - Puszcza Knyszyńska - Zachodni oraz KPn 3A Dolina Biebrzy - Puszcza Knyszyńska Południowo-Zachodni. Najbliższy KPn-3B znajduje się w odległości ponad dwóch kilometrów od terenów objętych opracowaniem.

W związku ze znacznymi odległościami jak i rodzajem nowego zagospodarowania, zmiana planu nie wpłynie bezpośrednio na obszary chronione a oddziaływania pośrednie będą mało znaczące – z wyjątkiem terenu rolnictwa R położonego na działce nr geod. 268/1 w Kuleszach, ze względu na występowanie zadań ochronnych Nr 8 i 23 obszaru Natura 2000 Ostoja Biebrzańska.

Na terenie gminy Mońki uznano za pomniki przyrody:

- aleję 38 drzew - lip drobnolistnych w dawnym parku podworskim w miejscowości kol. Hornostaje (nr ewidencyjny 419) - uznane za pomniki przyrody Zarządzeniem Nr 86/82 Wojewody Białostockiego z dnia 31 grudnia 1982r. (Dz.

Urz. WB Nr 1, poz.2),

- dąb szypułkowy we wsi Kulesze na posesji Nr 52 (nr ewidencyjny 1152) - uznany za pomnik przyrody rozporządzeniem Nr 3/94 Wojewody Białostockiego z dnia 17 listopada 1994r. (Dz. Urz. WB Nr 18, poz. 93)

Stan/potencjał ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych, których dotyczy opracowanie, został oceniony jako zły dla JCWP Nareśl od Rumejki do ujścia RW200016261899 i JCWP Kosodka RW200015262949 a dla JCWP Czarna Struga RW20001026276 jako słaby. Zlewnie te podlegają presjom troficznym: odpływ miejski, źródła przemysłowe, nawożenie i depozycja i w przypadku każdej ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego jest zagrożona.

6. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu

W projekcie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego znajduje odzwierciedlenie podstawowa zasada krajowej polityki ekologicznej przyjętej w Polityce ekologicznej państwa – zasada zrównoważonego rozwoju. Założenia Polityki ekologicznej państwa nawiązują do ustaleń przyjętych podczas Konferencji Narodów Zjednoczonych „Środowisko i Rozwój” w Rio de Janeiro w 1992 roku (Konwencja w sprawie różnorodności biologicznej) i obowiązujących deklaracji, rezolucji i zaleceń.

W strukturze przyrodniczej obszaru objętego projektem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego nie stwierdzono obszarów, które kwalifikowałyby się do objęcia ochroną w ramach europejskiej sieci obszarów chronionych (ECONET, NATURA 2000, CORINE Biotops, EMERALD).

7. Oddziaływanie ustaleń projektu na środowisko

Wpływ projektowanego zagospodarowania obszaru objętego projektem rozpatrzony został poprzez zbadanie zagrożeń środowiska takich jak:

- zanieczyszczenie powietrza,
- zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych,
- zanieczyszczenie gleb,
- emisję hałasu,
- promieniowanie elektromagnetyczne.

Prognozowane oddziaływanie i natężenie zagrożeń środowiska

Lp	Elementy środowiska	Rodzaj oddziaływania
1	2	3
1.	Różnorodność biologiczna	Bezpośrednie, długoterminowe, stałe, pozytywne - tereny opracowania to tereny upraw rolnych. Powstanie farm fotowoltaicznych jest szansą na wprowadzenie większej liczby gatunków roślin (dzikich) i podążających za nimi zwierząt.
2.	Ludzie	Bezpośrednie, długoterminowe, stałe, pozytywne – ekologiczne źródło energii w postaci elektrowni fotowoltaicznych wiąże się z ograniczaniem efektu cieplarnianego. Ze względu na skalę mało znaczące. Bezpośrednie, długoterminowe, stałe, pozytywne – nowe miejsca pracy i zamieszkania.
3.	Zwierzęta	Pośrednie, długoterminowe, stałe, negatywne – nowe zagospodarowanie zlikwiduje istniejące obecnie siedliska, utrudni przemieszczanie się zwierząt, ograniczy tereny żerowania. Ze względu na wysoki stopień zantropizowania terenów opracowania - mało znaczące. Pośrednie, długoterminowe, stałe, pozytywne - tereny farm fotowoltaicznych nie są czynnie użytkowane przez człowieka, w związku z czym są szansą na wprowadzenie gatunków roślin sprzyjających bioróżnorodności.
4.	Rośliny	Pośrednie, długoterminowe, stałe - na terenach opracowania nastąpi zmiana szaty roślinnej, ponieważ dotyczy to terenów zantropizowanych wpływ na środowisko nie będzie znaczący. Pośrednie, długoterminowe, stałe, pozytywne - tereny farm fotowoltaicznych nie są czynnie użytkowane przez człowieka, w związku z czym są szansą na wprowadzenie gatunków roślin sprzyjających bioróżnorodności.

1	2	3
5.	Woda	Bezpośrednie, długoterminowe, stałe, negatywne – zarówno działalność gospodarca jak i potrzeby bytowe człowieka mogą się wiązać z niekontrolowanym przedostawaniem się zanieczyszczeń do wód – awaria. Małoznaczące.
6.	Powietrze	Bezpośrednie, długoterminowe, stałe, pozytywne - powstanie nieemisyjnego źródła energii. Produkcja przemysłowa, wzmożony ruch pojazdów będą przyczyną większych emisji gazów spalinowych i pyłów – małoznaczące.
7.	Powierzchnia ziemi	Bezpośrednie, długoterminowe, stałe – na terenach inwestycji dojdzie do zmian w powierzchni ziemi.
8.	Krajobraz	Bezpośrednie, długoterminowe, stałe, negatywne – zmiana studium będzie skutkowała wprowadzeniem do krajobrazu nowych elementów, w tym bardzo odmiennych od dotychczasowych – farmy fotowoltaiczne.
9.	Klimat	Bezpośrednie, długoterminowe, stałe, pozytywne - powstanie ekologicznego źródła energii. Bezpośrednie, długoterminowe, stałe, negatywne – nieco zwiększona emisja gazów cieplarnianych – małoznaczące.
10.	Zasoby naturalne	Bezpośrednie, długoterminowe – planuje się wydobycie surowców mineralnych.
11.	Zabytki	Brak oddziaływania.
12.	Dobra materialne	Brak na terenie objętym opracowaniem.
13.	Natura 2000	Bezpośrednie długoterminowe, negatywne – realizacja upraw rolnych na terenie wskazanym do prowadzenia działań ochronnych Natura 2000 będzie sprzeczne z celami ochrony.

Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Mońki wyznacza nowe zagospodarowanie dla działek znajdujących się w obrębach miejscowości: Boguszewo, Dudki Kolonia, Dziekonie, Hornostaje, Kołodziej, Krzeczkowo, Kuczyn, Kulesze, Lewonie, Łupichy, Masie, Mejły, Potoczyna, Przytulanka, Sikory, Sobieski, Świerzbienie, Waśki, Zalesie, Zblutowo, Znoski i Żodzie.

Tereny wyznaczone w zmianie studium zostaną przeznaczone pod:

MN - pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną,

MN_U - pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną i usługi (w tym usługi handlu – **MN_UH**),

MW_U - pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną z dopuszczeniem usługowej

U - pod zabudowę usługową i rzemieślniczą

R_RZM - pod tereny rolne i zabudowę zagrodową

PP - pod tereny zabudowy przemysłowej,

P_PEF - pod tereny zabudowy przemysłowej i produkcji energii z odnawialnych źródeł energii w postaci ogniw fotowoltaicznych, w tym o mocy przekraczającej 500 kW

PEF - tereny pod lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii w postaci ogniw fotowoltaicznych, w tym o mocy przekraczającej 500 kW, a także strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu

R - tereny rolne

G - teren pod powierzchniową eksploatację surowców mineralnych

W – teren wód

Spośród terenów objętych opracowaniem, na obszarach chronionych znajduje się tylko jeden - **RP** (teren upraw polowych) zlokalizowany w obrębie Kulesze na działce nr geod. 268/1. Zgodnie z projektem zarządzenia w sprawie ustanowienia Planu Zadań Ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Biebrzańska, na terenie tym wyznaczono dwa działania ochronne:

- działanie nr 8, obligatoryjne – zachowanie siedliska gatunku położonego na trwałych użytkach zielonych poprzez ekstensywne użytkowanie kośne, pastwiskowe lub kośno-pastwiskowe oraz zapobiegnięcie skutkom jego odwodnienia poprzez odstąpienie od obniżania poziomu wód gruntowych na stanowiskach gatunku,
- działanie nr 23, fakultatywne - Koszenie (1 lub 2 pokosy) 50-85% powierzchni po 15.VI, ekstensywny wypas oraz

inne działania.

Działania te mają na celu ochronę gatunków: trzmielojad; błotniak stawowy; błotniak łąkowy; orlik krzykliwy; orlik grubodzioby; derkacz; żuraw - populacja wędrowna; kszyk; dubelt; rycyk; kulik wielki; krwawodziób; rybitwa białowąsa; rybitwa czarna; rybitwa białoskrzydła; puchacz; uszatka błotna; wodniczka.

Zgodnie z powyższym na terenie oznaczonym w zmianie studium RP, znajdującym się na działce nr geod. 268/1 w obrębie Kulesze z zadaniami ochronnymi Natura 2000 Ostoja Biebrzańska zgodne jest tylko użytkowanie kośne, pastwiskowe lub kośno-pastwiskowe.

Teren ten znajduje się również w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 217 Pradolina Rzeki Biebrza, otuliny Biebrzańskiego Parku Narodowego i Natury 2000 Dolina Biebrzy. W przypadku tych obszarów chronionych użytkowanie rolne nie narusza celów ich ochrony.

W granicach otuliny Biebrzańskiego Parku Narodowego znajdują się trzy wyznaczone w zmianie studium tereny:

- teren rolnictwa R, dz. nr geod. 268/1 Kulesze,
- teren elektrowni słonecznej PEF, dz. nr geod. 212 Kulesze,
- teren elektrowni słonecznej PEF, dz. nr geod. 214/2 Kulesze.

Zgodnie z zarządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 stycznia 2021 r. w sprawie zadań ochronnych dla Biebrzańskiego Parku Narodowego na lata 2021-2023, w załączniku nr 1 wskazano zagrożenia zewnętrzne istniejące i potencjalne:

Zagrożenia zewnętrzne istniejące:

- odwodnienie siedlisk bagiennych spowodowane pracami hydrotechnicznymi i melioracjami związanymi z utrzymywaniem cieków prowadzące do degradacji torfowisk i eutrofizacji wód powierzchniowych,
- rozdział wód w dolinie Biebrzy niezapewniający optymalnego stanu uwodnienia siedlisk (np. niewłaściwy w czasie i co do ilości rozdział wód z Jeziora Rajgrodzkiego),
- zmiany klimatu skutkujące degradacją struktury i funkcji siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin i zwierząt oraz zmniejszeniem populacji gatunków roślin i zwierząt poprzez m.in.: niski stan wód podziemnych i powierzchniowych, suszę, zmiany reżimu hydrologicznego rzek, w szczególności ograniczenie powierzchni i przesunięcie w czasie wiosennych zalewów, krótszy okres zalegania pokrywy śnieżnej,
- rozprzestrzenianie się gatunków obcych inwazyjnych zagrażających rodzimym populacjom gatunków roślin i zwierząt,
- zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych,
- zanieczyszczenie powierzchni ziemi,
- zanieczyszczenie powietrza,
- urbanizacja obszarów w sąsiedztwie BbPN mająca wpływ na przyrodę BbPN i jego walory krajobrazowe, np. zabudowa korytarzy ekologicznych, panoram widokowych, inwestycje rolnicze (obory, chlewnie, ферmy drobiu), inwestycje przemysłowe i in,
- intensyfikacja rolnictwa i zmiany w strukturze upraw (np. wzrost powierzchni upraw kukurydzy) powodujące zmiany siedlisk łąkowych i żerowisk ptaków oraz ssaków,
- zaburzenie funkcjonowania szlaków migracyjnych, w wyniku wzrastającego ruchu na lokalnych drogach i szlakach kolejowych, skutkujące wzrostem śmiertelności zwierząt,
- zatory na ciekach wodnych powodowane przez skoszoną roślinność spływającą tymi ciekami, skutkujące blokowaniem przepływu wody oraz tworzeniem warunków beztlenowych w ciekach.

Zagrożenia zewnętrzne potencjalne:

- inwestycje z zakresu energetyki odnawialnej, zwłaszcza wiatrowej stanowiącej zagrożenie dla ptaków i nietoperzy oraz elektrowni fotowoltaicznych zagrażających utratą walorów krajobrazowych,
- budowa wież GSM na skraju doliny Biebrzy, przede wszystkim w sąsiedztwie rozlewisk, stwarzająca ryzyko kolizji dla ptaków podczas migracji i codziennych przelotów z doliny Biebrzy na żerowiska i z powrotem,
- zanieczyszczenie środowiska powodowane przez nowe inwestycje drogowe i kolejowe oraz nowe obiekty przemysłowe i rolnicze (np. duże ферmy zwierzęce),
- zanieczyszczenie świetlne,
- zdarzenia o charakterze epizootii²,
- Choroby płazów powodowane przez grzyby pasożytnicze: *Batrachochytrium dendrobatidis* i *B. salamandrivorans* oraz wirusy z rodzaju *Ranavirus*, mogące przyczyniać się do masowej śmiertelności płazów.

W granicach otuliny Biebrzańskiego Parku Narodowego (jednocześnie obszar węzłowy sieci ekologicznej korytarz

² Masowe wystąpienie choroby zakaźnej zwierząt na określonym terenie i w określonym czasie.

ekologiczny GKPN-1 Dolina Biebrzy) zmiana Studium wyznacza teren rolnictwa i dwa tereny elektrowni słonecznych. Oba te rodzaje zagospodarowania zostały wskazane jako przyczyny zagrożeń, zarówno istniejących, jak i potencjalnych. Zabudowa korytarzy ekologicznych farmami fotowoltaicznymi może mieć pośredni wpływ na przyrodę Parku – migracje zwierząt są bardzo istotne dla prawidłowego rozwoju populacji zwierząt, a przez to i roślin. Najbardziej widoczny jest oczywiście wpływ na krajobraz. Farmy słoneczne mają bardzo charakterystyczny, antropogeniczny wygląd i przez to wyróżniają się w krajobrazie. Przy ich realizacji zawsze warto pamiętać o wykorzystaniu ukształtowania terenu i nasadzeń roślin by ograniczyć negatywny efekt. Farmy fotowoltaiczne zostały też, pośrednio, wskazane jako przeciwdziałające zagrożeniom. Produkcja prądu z energii słonecznej ogranicza zużycie paliw kopalnych i emisję CO₂ do atmosfery, a przez to wyhamowuje tempo zmian klimatu.

Zabudowa przemysłowa, w tym systemami fotowoltaicznymi, lub magazynowa, wraz z towarzyszącą jej infrastrukturą, o powierzchni zabudowy nie mniejszej niż 0,5 ha na obszarach objętych formami przyrody i 1 ha, na innych zalicza się do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. (Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko).

Jest to ten rodzaj zagospodarowania, który uważa się za mający pozytywny wpływ na środowisko naturalne ze względu na produkcję energii, która nie skutkuje emisją gazów cieplarnianych do atmosfery. Jednocześnie nie oddziałuje negatywnie na takie komponenty środowiska jak ludzie, rośliny, woda, powietrze, powierzchnia ziemi, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne. Stwierdzone negatywne oddziaływanie dotyczy krajobrazu – farmy fotowoltaiczne są jego znaczącym powierzchniowo i wciąż obcym elementem, oraz wprowadzania przeszkód na trasach wędrówek zwierząt (korytarze ekologiczne). Pozytywne środowiskowo oddziaływanie ma również wyłączenie terenów z upraw rolnych i pozostawienie ich sukcesji dzikiej roślinności (z ograniczeniem do roślin nie zacinających paneli).

Negatywnego oddziaływania w przypadku farm fotowoltaicznych można się spodziewać w odniesieniu do dzikich gatunków ptaków i owadów. W przypadku ptaków zajęcie terenów rolniczych będzie skutkowało bezpośrednią utratą siedlisk lęgowych przede wszystkim dla gatunków gniazdujących na ziemi. W przypadku terenów podmokłych oraz znajdujących się w pobliżu zbiorników wodnych, można się również spodziewać kolizji ptaków z panelami fotowoltaicznymi przy próbie lądowania na nich. Problem dotyczy też owadów składających jaja w wodzie, które mogą traktować panele jako obiekty wodne i składać na nich jaja. Ograniczeniu negatywnego wpływu sprzyja stosowanie paneli fotowoltaicznych wyposażonych w warstwy antyrefleksyjne oraz posiadających białe granice i białe paski podziału, które zmniejszają przyciąganie bezkręgowców wodnych. Budowę nowych energetycznych linii napowietrznych należy projektować tak by w jak największym stopniu eliminować możliwości kolizji ptaków. By minimalizować efekt przegrodzenia korytarzy ekologicznych, ogrodzenia powinny być wzniesione 10 cm powyżej poziomu gruntu. Co dziesiąty słupek ogrodzenia warto wyposażyć w krótkie, poziome żerdzie, które będą wykorzystywane do zasilania przez ptaki drapieżne. Będzie to stanowiło rekompensatę utraty przez nie części arealu łowieckiego.

Warto pamiętać, że ze względu na niestosowanie środków ochrony roślin są to tereny bardzo atrakcyjne dla pszczoł, w związku z czym w pobliżu farm wiatrowych często pojawiają się pasieki. Korzystnym byłoby więc celowe rozsiewanie na ich terenie roślin z kwiatami miododajnymi, tak by w jak największym stopniu wspierać populacje pszczoł. Farmy fotowoltaiczne wprowadzają duże zmiany w krajobrazie, jednak oceniając ich pozytywny wpływ na ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i pyłów, można stwierdzić, że konieczne. Stosowanie odpowiednich nasadzeń oddzielających teren farmy od otoczenia pozwala ten wpływ w pewnym stopniu ograniczyć.

Na terenie korytarza ekologicznego uzupełniającego KPN-3A Dolina Biebrzy – Puszcza Knyszyńska Zachodni znajdują się jedna farma fotowoltaiczna, na dz. nr geod. 1497, w obrębie Przytulanka. Jej położenie (wzdłuż kierunku przebiegu korytarza) i odległość od Biebrzańskiego Parku Narodowego (18 km, 13 km do otuliny) pozwalają założyć, że negatywne oddziaływanie nie występuje.

W przebiegu tego korytarza znajdują się ponadto: tereny rolnictwa R na dz. nr geod. 15 w Łupichach i dz. nr geod. 28, 27/2 w Krzczkowie, tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej MN na dz. nr geod 16/4 w Waśkach, 172 w Potoczynie oraz dz. nr 254 w Lewoniach (MN_UH z usługami i handlem) oraz teren wód W i teren górnictwa i wydobywania G. Wyznaczenie terenu wód jest właśnie efektem zakończenia działalności wydobywania i konieczności rekultywacji tego terenu. Tereny upraw polowych RP przewidziane w Lewoniach (dz. nr geod. 88/2, 89/2, 90, 87/2, 87/2, 93/2), Dziękoniach (252/1), Łupichach (15), Hornostajach (232), Żodziach (112/8, 112/9, 112/10), Krzczkowie (28, 27/2), Sobieskach (61/1) i Sikorach (233). Gmina Mońki jest gminą typowo rolniczą i realizacja terenów upraw rolnych na jej obszarze jest zgodna z jej charakterystyką. Tereny rolne są lokalizowane w krajobrazie typowo rolniczym i nie stanowią zagrożenia dla celów środowiskowych Natura 2000.

Spośród terenów wyznaczanych w zmianie Studium najbardziej widoczne zmiany w środowisku wprowadzą te związane z powierzchniowym wydobywaniem surowców mineralnych. Eksploatacja wiąże się z przeobrażeniem krajobrazu – z wyrobisk usunięta zostanie cała roślinność, gleba i kopalina, siedliska zwierząt zostaną zniszczone, trwale zmieni się ukształtowanie terenu, możliwe są zmiany stosunków wodnych. Realizacja kopalni wiąże się z badaniami geologicznymi, które ocenią sytuację geologiczną. Uwzględniając sąsiedztwo obecnie funkcjonujących wyrobisk, można

zakładać, że warunki geologiczne są odpowiednie. Część zmian będzie nieodwracalna i będzie widoczna w przyrodzie nawet po rekultywacji kopalni. Kolejnymi obciążającymi środowisko elementami będzie praca ciężkiego sprzętu i obsługa kopalni ciężarówkami wywozącymi urobek, wiążące się z hałasem, drganiami, emitowaniem spalin i wzbudzeniem pyłu, zarówno podczas wydobywania, jak i transportu. Obecność ciężkiego sprzętu to również możliwość awarii, skutkującej skażeniem środowiska ropą i płynami eksploatacyjnymi. Ujemny wpływ na środowisko można zminimalizować dobierając maszyny o niewielkiej emisji zanieczyszczeń i hałasu z wysokiej klasy tłumikami i pilnując, by silniki pracowały tylko podczas użycia i bez przeciążania. Właściwa i terminowa konserwacja minimalizuje ryzyko wycieków paliw, olejów czy innych płynów eksploatacyjnych, podobnie jak właściwe ich przechowywanie. Dla ograniczenia pylenia i zanieczyszczania terenów przyległych do dróg, transport urobku powinien odbywać się wyłącznie po wyznaczonych trasach oplanekowanymi pojazdami. Uciążliwości związane z wydobywaniem (hałas, emisja pyłów) nie powinny przekraczać terenu górniczego. Działalność prowadzona zgodnie z udzielonymi koncesjami na wydobywanie złoża nie powinna stać w sprzeczności z przepisami ochrony środowiska.

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko wydobywanie kopalni ze złoża metodą odkrywkową zalicza się do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, jeżeli znajdują się:

- na terenie gruntów leśnych lub w odległości nie większej niż 100 m od nich oraz
- w odległości nie większej niż 0,5 km od miejsca planowanego wydobywania kopalni metodą odkrywkową znajduje się inny obszar górniczy ustanowiony dla wydobywania kopalni metodą odkrywkową.

Kolejnym potencjalnie obciążającym dla środowiska terenem wyznaczonym w zmianie Studium jest teren produkcji przemysłowej PP na dz. nr geod. 236 w Dudkach Kolonii. Ponieważ na ww terenie już obecnie funkcjonuje zakład przemysłowy (producent domów przenośnych), należy założyć, że chodzi o rozwinięcie produkcji, a więc zintensyfikowanie oddziaływania. Teren ten znajduje się w znacznych odległościach od obszarów chronionych (ponad 10 km), więc jego oddziaływanie będzie nieistotne. Ze względu na istniejącą w pobliżu zabudowę mieszkalną, rozbudowę zakładu należy prowadzić tak by negatywne oddziaływania mieściły się w granicach dopuszczonych przez prawo. Produkcja przemysłowa jest również dopuszczona na terenie P_PEF zlokalizowanym w Dziekoniach na dz. nr geod. 292. Podobnie jak w poprzednim przypadku obszary chronione znajdują się w znacznych odległościach, więc oddziaływanie bezpośrednie nie będzie występować.

Głównym zagrożeniem dla Natury 2000 Dolina Biebrzy jest odwodnienie terenu, trwające już od XIX w. Wywołane nim obniżenie poziomu wód gruntowych prowadzi do przesuszenia torfowisk, a przez to zanikania roślinności typowo bagiennej. Kolejnym zagrożeniem jest zaniechanie użytkowania rolniczego, szczególnie kośnego i wypasu, co sprzyja sukcesji drzew i krzewów zastępujących siedliska otwarte. Zachwianie równowagi wpływa negatywnie na obecne bogactwo przyrodnicze. Zatrzymanie tego procesu wymaga ochrony czynnej. Istotnymi zagrożeniami są również brak gospodarki wodno-ściekowej wpływający na eutrofizację wód podziemnych i powierzchniowych, kłusownictwo, osuszanie lub likwidacja małych zbiorników wodnych, rabunkowe pozyskiwanie surowców zielarskich oraz eksploatacja torfu w otulinie Biebrzańskiego Parku Narodowego.

Powstawanie nowej zabudowy na obszarach chronionych musi uwzględniać obowiązujące dla tych obszarów plany ochrony oraz nakazy i zakazy.

Do głównych zagrożeń Natury 2000 Ostoja Biebrzańska zalicza się zaniechanie użytkowania łąk i pastwisk na terenach podmokłych ale także intensyfikację gospodarki rolnej, wypalanie łąk i ich zarastanie, obniżanie się poziomu wód (melioracje), zanieczyszczenie wód, presja rekreacyjna, kłusownictwo i zagrożenia wynikające z zmianą zagospodarowania terenu np. I helsiński korytarz transportowy Via Baltica. W związku z powyższym ewentualna intensyfikacja gospodarki rolnej, związana z wyznaczeniem terenu upraw polowych (RP), nie będzie zgodna z celami ochrony Natura 2000 Ostoja Biebrzańska.

Korytarze ekologiczne nie są elementami przestrzeni objętymi ochroną prawną, lecz ze względu na funkcje jakie pełnią w sieci Natura 2000 należy dążyć do minimalizowania ich obciążenia procesami antropogenicznymi. Sposobami na ograniczenie negatywnego wpływu na funkcjonowanie korytarza są: zachowanie odległości między budynkami przynajmniej 50 m, ogrodzenia niestanowiące nieprzekraczalnej bariery, unikanie tych rodzajów zagospodarowania, które są źródłem uciążliwych emisji - hałasu, pyłów, zapachów).

Część terenów, wskazanych w zmianie Studium pod zabudowę mieszkaniową i mieszkaniowo usługową jest położona przy ważnych ciągach komunikacyjnych:

- przy drodze krajowej 65: MN dz. nr geod. 132/1, 132/2 w Żodziach, MN_U, dz. nr geod. 132/5, 134 w Żodziach oraz dz. nr geod. 2 w Zblutowie,
- przy linii kolejowej nr 38: MN, dz. nr geod. 139/6 w Żodziach oraz MN_U dz. nr geod. 167/9 w Żodziach.

Taka lokalizacja wiąże się z szeregiem negatywnych oddziaływań na mieszkańców: hałas, wibracje, emisje pyłu i gazów spalinowych, zaśmiecenie światłem przejeżdżających nocą pojazdów. By ograniczyć te oddziaływania inwestor jest zobowiązany do zastosowania rozwiązań technicznych i organizacyjnych w ramach inwestycji gwarantujących

dotrzymanie standardów jakości środowiska w granicach inwestycji, w szczególności dopuszczalnych poziomów hałasu, w tym w postaci odpowiednich nasadzeń, dbać by architektura budynków odpowiadała niesprzyjającym warunkom – przykładowo sypialnie od strony przeciwnej niż droga, czy linia kolejowa.

Ze względu na aktualny brak audytu krajobrazowego (opracowywanego przez Zarząd Województwa) zmiana studium nie odnosi się do jego zapisów.

Obszary chronione

Najbliżej położonymi prawnie chronionym terenem jest znajdujące w kierunku zachodnim, w odległości około 7 km Biebrzański Park Narodowy, Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków NATURA 2000 „Ostoja Biebrzańska” (PLB20006) oraz Obszar Specjalnej Ochrony Siedlisk „Dolina Biebrzy” (PLH200008). Na południowy wschód w odległości około 12 kilometrów znajduje się granica Parku Krajobrazowego Puszcza Knyszyńska, wraz z Obszarem Specjalnej Ochrony Ptaków NATURA 2000 „Puszcza Knyszyńska” (PLB200003) i Obszarem Specjalnej Ochrony Siedlisk „Puszcza Knyszyńska” (PLH200006).

Obszarami nieobjętymi ochroną prawdą, lecz istotnymi z punktu widzenia sieci ekologicznej NATURA 2000, są korytarze ekologiczne. W pobliżu miasta Mońki znajdują się dwa z nich: KPn-3B Dolina Biebrzy - Puszcza Knyszyńska - Zachodni oraz KPn 3A Dolina Biebrzy - Puszcza Knyszyńska Południowo-Zachodni. Najbliższy KPn-3B znajduje się w odległości ponad dwóch kilometrów od terenów objętych opracowaniem.

W związku ze znacznymi odległościami jak i rodzajem nowego zagospodarowania, zmiana planu nie wpłynie bezpośrednio na obszary chronione a oddziaływania pośrednie będą mało znaczące – z wyjątkiem terenu rolnictwa R położonego na działce nr geod. 268/1 w Kuleszach, ze względu na występowanie zadań ochronnych Nr 8 i 23 obszaru Natura 2000 Ostoja Biebrzańska.

Na terenie gminy Mońki uznano za pomniki przyrody:

- aleję 38 drzew - lip drobnolistnych w dawnym parku podworskim w miejscowości kol. Hornostaje (nr ewidencyjny 419) - uznane za pomniki przyrody Zarządzeniem Nr 86/82 Wojewody Białostockiego z dnia 31 grudnia 1982r. (Dz. Urz. WB Nr 1, poz.2),
- dęb szypułkowy we wsi Kulesze na posesji Nr 52 (nr ewidencyjny 1152) - uznany za pomnik przyrody rozporządzeniem Nr 3/94 Wojewody Białostockiego z dnia 17 listopada 1994r. (Dz. Urz. WB Nr 18, poz. 93)

i żaden z powyższych nie występuje na terenie opracowania.

8. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko

Opracowywany dokument jest zmianą istniejącego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Mońki, w związku z czym przyjmuje obowiązujące w nim zasady dotyczące zapobieganiu, ograniczaniu lub kompensacji przyrodniczej negatywnych oddziaływań na środowisko.

W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Mońki przyjmuje się zapisy, których celem jest ochrona środowiska. Wśród celów polityki przestrzennej na terenach wiejskich znajdują się:

- ochrona wartości przyrodniczych terenów i zapewnienie odpowiednich warunków do funkcjonowania ich systemów ekologicznych,
- racjonalne wykorzystanie terenów głównie dla potrzeb rekreacji, turystyki i rolnictwa; dopuszcza się rozwój osadnictwa, usług i rzemiosła nieuciążliwego,
- minimalizowanie kolizji wartości ekologicznych z przebiegiem istniejących i projektowanych ciągów infrastruktury technicznej, komunikacji i innych obiektów nierolniczych, rolniczych i obsługi rolnictwa,
- dążenie do pełnego wyposażenia terenu w urządzenia infrastruktury technicznej (wodociąg, kanalizacja, elektroenergetyka, gazownictwo, systemy grzewcze z wykorzystaniem pomp ciepłych, telekomunikacja, gospodarka odpadami).

Ochrona walorów ekologicznych środowiska przyrodniczego wymaga:

- zachowanie funkcji i walorów środowiska ekologicznego oraz ochrony przed zainwestowaniem i degradacją sanitarną sieci dolin rzecznych,
- utrzymania dotychczasowego sposobu użytkowania jako ciągów naturalnej zieleni łąkowo-pastwiskowej z lokalnymi skupiskami wysokiej zieleni łąkowej wraz z możliwością realizacji w ich obrębie obiektów małej retencji wodnej - Waški, Bogusze, Rusaki, Dębina i Lewonie,
- ustalenia zakazu wykonywania prac ziemnych naruszających w sposób istotny rzeźbę terenu i stosunki wodne,
- ustalenia zakazu:
 - odprowadzania nieoczyszczonych ścieków sanitarnych,
 - realizacji obiektów kubaturowych oraz zbiorników i rurociągów do magazynowania i transportu olejów i

smarów,

- zakładania i budowy stacji paliw,
- lokalizacji wysypisk odpadów stałych i płynnych.

W celu ochrony wód powierzchniowych i podziemnych zapisano wymogi:

- uzyskanie i utrzymanie odpowiednich klas czystości wód powierzchniowych,
- ochrona wód gruntowych przed zanieczyszczeniami sanitarnymi i przemysłowymi,
- utrzymanie nienaruszalnego przepływu biologicznego w podstawowych przekrojach SNA (95%) rzek i tak: rz. Nereś - 0,25 m³/sek; rz. Targonka - 0,0127 m³/sek i rz. Kosódka - 0,063 m³/sek.,
- zakazu odprowadzania do wód powierzchniowych (rzek) i gruntów ścieków sanitarnych i przemysłowych w wielkościach, które nie zapewniają utrzymania obowiązującej klasy czystości tych wód,
- budowy oczyszczalni ścieków ew. stacji kontenerowych wspólnych dla zespołu wsi zwodociągowanych z późniejszym wywozem tych nieczystości do punktu zlewnego oczyszczalni komunalnej m. Mońki,
- zachowania strefy ochrony bezpośredniej o szerokości 8 – 10 m dla studni stanowiących ujęcia wód komunalnych m. Mońki i ujęć wód podziemnych wykonanych w ramach zwodociągowania wsi, m.in. w Boguszach, Kołodzieży i Żodziach.
- ujęcia wód komunalnych wymagają ustanowienia strefy ochrony pośredniej wewnętrznej i zewnętrznej w drodze wydawanych decyzji Wydziału Ochrony Środowiska U.W. w Białymstoku w sprawie udzielania pozwolenia wodnoprawnego na eksploatację urządzeń i pobór wody z ujęcia.
- wykorzystania do celów gospodarczych i rolniczych wód stanowiących wyłączenie nadwyżki ponad przepływ biologiczny, co może warunkować przyśpieszenie realizacji zbiorników małej retencji wodnej.

W celu ochrony powietrza atmosferycznego zapisano wymogi:

- obowiązku stałego monitoringu atmosfery jako podstawy ustalenia lokalnych, jednostkowych norm emisji zanieczyszczeń lub ich likwidacji, w formie wydawanych decyzji Wydziału Ochrony Środowiska U.W. w Białymstoku,
- wydawania nakazów instalowania urządzeń do redukcji zanieczyszczeń oraz zmian profilu i technologii produkcji w obiektach stanowiących główne źródło zanieczyszczeń zwłaszcza w m. Mońki. (Największe źródło emisji stanowi Ciepłownia Mońki).
- stosowania nowych nośników energetycznych o mniejszej uciążliwości dla środowiska, a głównie w m. Mońki i obszarze stanowiącym otulinę Biebrzańskiego Parku Narodowego oraz we wsiach nie wymagających obsługi z systemu scentralizowanego (gazu ziemnego i płynnego, oleju opałowego i energii elektrycznej),
- utrzymania zasady, że ponadnormatywna uciążliwość sanitarna zakładów powinna mieścić się w granicach własnych działek,
- utrzymania dobrego stanu dróg kołowych, a zwłaszcza drogi krajowej regionalnej nr 669 Białystok - Mońki - Ełk łącznie z zachowaniem płynności tych dróg szczególnie w obrębie obszarów zabudowanych m.in. poprzez budowę obwodnic i dobrą organizację ruchu,
- przestrzegania wartości dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń przedstawionych w poniższym zestawieniu tabelarycznym.

Na terenie opracowywanej zmiany studium nie występują zabytki nieruchome ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków, ani też stanowiska archeologiczne – jeżeli jednakże, w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych, odkryty zostanie przedmiot (obiekt), co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem należy: wstrzymać wszelkie roboty mogące uszkodzić lub zniszczyć odkryty przedmiot, zabezpieczyć ten przedmiot i miejsce jego odkrycia przy pomocy dostępnych środków i niezwłocznie zawiadomić o tym Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków lub Burmistrza..

Podczas realizacji inwestycji należy korzystać z najlepszych dostępnych rozwiązań i najbezpieczniejszych dla środowiska naturalnego.

9. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Ze względu, że na terenie rolnictwa R zlokalizowanego na dz. nr geod 268/1 w obrębie Kulesze, przewidziano działania ochronne nr 8 i 23 obszaru Natura 2000 Ostoja Biebrzańska, jako rozwiązanie alternatywne proponuje się ustalenie użytkowania tego terenu na kośne, pastwiskowe, pastwiskowo-kośne.

W trakcie sporządzania prognozy oddziaływania na środowisko do projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Mońki nie napotkano na istotne trudności.

10. Materiały źródłowe

- Opracowanie ekofizjograficzne sporządzone na potrzeby miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Mońki,
- Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 r. (2016 r.),
- Program Ochrony Środowiska dla powiatu monieckiego.
- Program Ochrony Środowiska dla gminy Mońki
- Strategia Rozwoju Gminy Mońki, 2000 r.
- Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami na lata 2016-2022 (Uchwała Sejmiku Województwa Podlaskiego Nr XXXII/280/16 z dn. 19 grudnia 2016 r.),
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – „Prawo ochrony środowiska” (Dz. U. z 2022 r. poz. 2556, 2687, z 2023 r. poz. 877, 1506.);
- ustawa „o ochronie przyrody” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336, 1688.),
- rozporządzenie Ministra Środowiska zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz.U. 2012 poz. 358),
- ustawa „o ochronie gruntów rolnych i leśnych” (Dz. U. z 2022 r. poz. 2409, z 2023 r. poz. 1597, 1688.),
- pozostałe dokumenty, materiały planistyczne, w tym programy zawierające zadania służące do realizacji ponadlokalnych celów publicznych, materiały przyrodnicze, inwentaryzacyjne i studialne dotyczące środowiska,
- ze stron internetowych: www.mos.gov.pl, www.wrotapodlasia.pl, <http://geoportal.kzgw.gov.pl>, www.wios.bialystok.pl; www.bialystok.lasy.gov.pl, www.geoportal.gov.pl;
- własne wizje terenowe,

Opracował
Piotr Tomasz Piotrowski
19.12.2021 r.

Załącznik

Oświadczenie

autora prognozy o spełnianiu wymagań, o których mowa w art. 74a ust 2. ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r. poz. 1094, 1113, 1501, 1506.).

Ja, niżej podpisany Piotr Tomasz Piotrowski, jako autor „Prognozy oddziaływania na środowisko zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Mońki”, oświadczam, iż spełniam wymagania, o których mowa w art. 74a ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r. poz. 1094, 1113, 1501, 1506.).

Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Piotr Tomasz Piotrowski

